

AVUI NO ÉS NADAL

Maria Sebastià i Aymerich

Avui no és Nadal

Rosa Pons Cerdà

Grau Comunicació Audiovisual

UVic, Curs 2014 - 2015

*“Hi ha un Nadal ofegat per les veus,
hi ha un Nadal explotat pel cinisme del mercat,
hi un Nadal que ens fatigreja i ens afeixuga.
És el Nadal enllaunat que ens obliga a estar contents perquè toca.
Però en el silenci descobrim un altre Nadal,
un Nadal pur, transparent,
un Nadal que torna cíclicament dins nostre
i ens mou a donar-nos
i a viure amb plenitud la nostra vida
com si fos un instant sense temps, sense passat ni futur.”*

Les veus del Nadal per Francesc Torralba (2002)

Índex

1. Presentació	pàg.1
2. Definició del Tipus de Documental	pàg.3
2.1. Estil o Gènere del Documental	pàg.3
3. Justificació del Títol	pàg.4
4. Propòsits Comunicatius	pàg.4
5. Desenvolupament del Guió	pàg.5
5.1. Enfoc	pàg.5
5.2 Punt de Vista	pàg.5
5.3 Treball de Camp	pàg.6
5.4. Participants i Experts	pàg.10
5.5 Blocs Temàtics	pàg.18
5.6. Qüestionari de Preguntes	pàg.19
5.7. Informació Rellevant del Guió	pàg.21
5.8. Escaleta	pàg.32
6. Tema i Aportació Crítica	pàg.37
7. Disseny de Producció i Direcció	pàg.65
7.1. Disseny de Producció	pàg.65
7.2. Pla de Treball	pàg.69

7.3. Previsió de despeses	pàg.76
7.4. Disseny de Direcció / Estil Visual	pàg.78
7.5. Referents	pàg.80
8. Procés de Creació	pàg.87
9. Conclusions	pàg.91
10. Bibliografia	pàg.94
11. Webgrafia	pàg.96
12. Annex	pàg.100

1. Presentació

Al present treball es desenvolupen tots els aspectes relatius a la ideació formal i a la creació de continguts del documental *Avui no és Nadal*. Un documental que vol estudiar la festa del solstici d'hivern, avui en dia coneguda com la festa del Nadal, des de múltiples vessants. Es tracta d'una festa molt celebrada tradicionalment a Catalunya, tant per aquells que són creients com per aquells que es declaren laics.

El Nadal és una festa religiosa reconeguda del calendari laboral, que reuneix a les famílies, amics i coneguts. Però com tota festa, també té una vessant contradictòria. En aquesta època de l'any es nota amb escreix la situació econòmica de les famílies, la manca d'un ésser estimat que ja no hi és, o la solitud. Algunes d'aquestes condicions marquen un rebuig a la festa.

Per tant, tenint en compte els diferents punts de vista que ofereix aquesta festivitat, hem dividit el documental per blocs, cada un d'ells reflexa vivències del Nadal des de punts de vista diferents, partint de declaracions de testimonis i professionals.

Els blocs que ofereix el documental *Avui no és Nadal* són els següents: **La festa, Infants i Escola, Solitud, Símbols, i Consumisme i Pobresa**. A tots els blocs es donen diferents punts de vista que permeten una visió global de la festa del Nadal des de diferents perspectives.

Feta la presentació, a la segona part del treball hi trobareu una breu definició del que tracta el documental i quin enfoc li hem donat. També definirem l'estil i el gènere d'aquest. A la tercera part del treball justificarem el títol que hem donat al documental, i a la quarta part exposarem els propòsits comunicatius que ens hem fixat per aquest treball.

En una cinquena part del treball desenvolupem el guió: l'enfoc, el punt de vista, i el treball de camp. També fem una breu presentació dels participants del documental, i definim els diferents blocs temàtics que conté el treball.

Un resum de les qüestions plantejades als entrevistats, un recull de dades d'informació sobre el guió i l'escaleta de la part audiovisual, conclouen amb aquesta part.

A la sisena part del treball aprofundim en el tema del Nadal, i fem la nostra aportació crítica de tot allò que hem llegit i contrastat amb lectures i treball de camp. I a la setena part del treball trobareu el disseny de producció i direcció: des del pla de treball, la previsió de despeses, fins als referents utilitzats per a la realització de la part audiovisual del treball.

En la vuitena part del treball trobareu el procés creatiu que hem dut a terme al llarg d'aquests vuit mesos, i que ha donat fruit a la peça audiovisual adjunta. I, per acabar, en una novena part del treball trobareu les conclusions del documental, una part crítica on reflexionarem sobre el procés i l'elaboració del documental relacionat amb el producte final.

Com a estudiant de Comunicació Audiovisual, el que m'ha mogut a fer aquest documental és la voluntat de tenir una experiència professional en aquest sector. Crec que és una bona pràctica per aplicar els coneixements adquirits al llarg de la carrera en l'elaboració de productes audiovisuals, la millor manera d'aplicar els coneixements adquirits a la pràctica.

Ha sigut un repte fer-lo sola encara que treballar amb equip és molt més enriquidor degut a la diversitat d'opinions i coneixements abocats en un sol projecte. La decisió de fer-ho sola va ser degut a la diferència de motivacions que presentaven els companys de la carrera i la manca del perfil que buscava per a dur a terme aquest tipus de documental. Un altre factor va ser la diversitat territorial que dificulta el treball en equip i la manca de comunicació fluïda.

El mèrit d'aquest documental el tenen els participants i testimonis que han aportat el seu gra de sorra per donar una visió global d'una festa tan coneguda entre els habitants de Catalunya com és el Nadal. He volgut que ells fossin els protagonistes i que fossin ells que ens expliquessin què senten, què viuen i què veuen.

2. Definició del Tipus de Documental

El documental *Avui no és Nadal* s'emmarca principalment dins d'una vessant social que mostra les diferents perspectives de la festa del Nadal. Per això, es planteja qüestions com: Nadal, una festa celebrada des de la tradició o des de la fe?

Aquest documental vol mostrar les diferents maneres de viure'l i d'explicar-lo, a través d'experts i testimonis. Factors com la crisi, el consumisme, els tòpics, fan pensar sobre el sentit del Nadal en la societat contemporània.

L'objectiu final d'aquest documental és la reflexió. El documental *Avui no és Nadal* a partir de la seva vessant social vol expressar o ensenyar a l'espectador la realitat, i per això emprà eines informatives i instructives.

2.1. Estil o Gènere del Documental

Podem classificar el documental dins de la modalitat de divulgació o de realitat social. Es tracta d'un documental d'estil clàssic. Engloba diversos temes actuals com la religió, la tradició, el consumisme, i altres, que són inherents a la societat contemporània i que estan presents en les nostres vides.

Per tant, el podem agrupar a un gènere de documental directe, ja que presenta apropaments a la realitat a partir d'entrevistes i testimonis d'agents socials.

Seguint la pauta de classificació de l'autor Bill Nichols¹, aquest documental té un to reflexiu i expositiu, amb l'objectiu que l'espectador prengui consciència, i construeixi la seva pròpia posició crítica vers el tema que s'exposa en el mateix. Reflexiu, ja que és un tema de caràcter contemporani que qüestiona certs aspectes quotidians i fa reflexionar sobre diferents aspectes d'aquest.

Expositiu, ja que té el desig de promoure i sensibilitzar l'espectador sobre el tema i dona diferents visions.

¹ NICHOLS, BILL (2001) *Introduction to documentary*. 2nd Ed. Editors: Indiana University Press

3. Justificació del Títol

En l'elecció del títol hem buscat una frase curta que sintetitzés el missatge del documental i que fos simbòlic per a tot allò que engloba de la festa. Hem triat el títol *Avui no és Nadal* perquè creiem que hi ha una doble vessant, alegre per a molts, i trista i nostàlgica per a d'altres.

El joc de paraules que hem triat és per reafirmar allò que volem denunciar, ja que en aquesta època de l'any hi ha gent que no ho passa bé en aquestes dates.

4. Propòsits Comunicatius

Ens hem fixat tres propòsits comunicatius en la realització d'aquest treball.

A. Mostrar les diferents visions del Nadal i des de totes les edats.

Volem mostrar com es veu el Nadal des de diferents edats, des dels més petits que comencen a prendre consciència de la festa, fins als més grans, que l'han viscut des de sempre i en poden parlar des de l'experiència.

B. Fer reflexionar a l'espectador sobre el consumisme i el sentit d'aquesta festivitat, celebrada com a costum o com a creença.

Volem explorar la vessant més comercial de la festa i veure com es viuen aquests dies per part d'aquells que treballen. També volem veure com es viu des de fora. Quins inputs marquen la tradició (Si és una festa celebrada per fe o no, si s'aprofiten aquests dies festius per estar en família, o només es consideren vacances).

C. Conèixer una realitat més amagada del nadal, a partir de testimonis.

Volem explorar la part més aspre del Nadal, des de la crisi que condiona la festa, fins a aquelles persones que no tenen família o estan desvalgudes, i no tenen esma de celebrar aquesta festa.

5. Desenvolupament del Guió

5.1. Enfoc

El Nadal és una festivitat molt celebrada a la societat catalana. Però, molta gent no troba els valors que l'acompanyen (amor, joia, solidaritat, etc.) perquè no tenen ningú amb qui compartir-los.

És una festa amb doble cara: d'una banda la il·lusió que transmeten aquestes dates als infants, i d'altra banda, la tristesa i melancolia que acompanya la gent gran que estan sols en aquesta època i, per tant, ho passen malament.

Amb aquesta idea volem fer reflexionar a l'espectador sobre la festivitat i mostrar com, en unes dates tan senyalades, es barregen els sentiments, donant lloc a una àmplia diversitat de vivències i punts de vista.

5.2 Punt de Vista

Com bé diu *Rabiger* en el seu llibre: *“El que li proporciona al documental forma i propòsit, i el diferencia d'altres, és l'estructura i el punt de vista”*²

Aquest documental s'emmarca dins d'un *punt de vista coral*, és a dir, amb múltiples visions de les diferents persones que hi participen. Amb aquesta tipologia, busquem una visió àmplia i variada d'opinions que conformen una percepció global del tema tractat.

Per desenvolupar aquest tema, vàrem creure convenient parlar tant amb experts com amb testimonis que poguessin reflectir la diversitat de vivències, opinions i punts de vista. Per això dèiem al principi que els protagonistes del documental són els mateixos entrevistats, ja que suporten el paper principal en la narració i gràcies a les seves declaracions es teixeix el fil narratiu de la història.

² RABINGER, Michael (2005) Dirección de Documentales, 3ª ed. (pàg.176)

5.3 Treball de Camp

Des del mes de Setembre del 2014 fins a finals de Maig del 2015 hem estat elaborant i duent a terme les tres fases per la creació d'un documental: **Pre-producció, Producció i Post-producció.**

En la primera fase de *pre-producció* és on es prenen les decisions més importants del projecte com són la idea, la investigació del tema, i l'elecció de les diverses hipòtesis que fonamenten el treball.

Seguint les pautes de Rabiger, vàrem pensar en un tema que tingués un significat real per a nosaltres, i que fos interessant. També vam pensar en la particularitat del tema i el punt de vista que podíem adoptar per tal de fer-lo més atractiu.

La primera tutoria la vàrem dur a terme a finals del mes de Juny del 2014 per començar a enfocar el tema i mirar les possibilitats ens oferia.

Durant la primera fase de **Pre-producció**, un cop aprovada la idea inicial, presentada el mes de Maig del 2014, vàrem documentar-nos sobre la festa des de diferents vessants i ens vam reunir amb professionals i estudiosos dels diferents àmbits, per veure quins eren els grans blocs que podíem desenvolupar en el projecte final.

Vàrem elaborar un pla de producció per tal d'organitzar-nos els dies i les etapes que havíem d'anar seguint, tot definint quins mesos eren de treball de camp, quins de rodatge i quins dedicats a les entrevistes i al procés de post-producció. També vàrem estructurar les tutories que duríem a terme al llarg de tot el procés, mínim una per mes, que anirien variant segons les necessitats de cada etapa. El fet d'haver triat el Nadal com a tema principal del documental marcava molt les dates de rodatge en el pla de producció.

En les tutories ens vàrem fixar els propòsits comunicatius que tindria el documental i vàrem aclarir la línia que tindria per començar el procés de documentació, treball de camp i cerca de referències i bibliografia sobre el tema. Les entrevistes es van haver de preparar a consciència per assegurar un bon resultat i unes declaracions espontànies.

Les diferents fases del treball es van anar fusionant o barrejant segons els actes que es duien a terme per Nadal. Des del mes de Setembre, per exemple, ens vàrem adaptar al calendari dels Pessebristes de Mataró i vàrem anar fent visites periòdiques per a gravar

el procés de la creació dels diferents pessebres que es duïen a terme a l'entitat, fins al mes de Desembre amb la obertura de l'exposició al públic.

La segona fase, la de *producció*, és on es du a terme el rodatge de les accions plantejades. Es tracta d'una fase fonamental per la realització d'un documental ja que seran els participants i experts qui donaran veu i cara al documental.

Al mes de Novembre, va començar la fase de **Producció** del documental tot i que la primera fase de treball de camp no va acabar fins el mes de Gener, i per tant, van compartir espai temporal durant un parell de mesos. Aquesta segona fase la vàrem dividir en dues parts: imatges de recurs i entrevistes.

Durant aquesta segona fase vàrem començar a enregistrar les imatges de recurs dels diferents actes que duïen a terme diferents ciutats de Catalunya, com són: la penjada de llums de Nadal a diferents poblacions (inici de Novembre), o bé, accions solidàries que es porten a la pràctica en aquesta època de l'any. També, vàrem parlar amb possibles entrevistats per establir un primer contacte i parlar sobre el Nadal segons la vessant professional o vivencial que els hi pertocava a cadascú.

Al llarg del mes de Desembre vàrem dedicar-nos exclusivament a la producció i enregistrament d'imatges de tots aquells actes als que vàrem poder assistir en relació a la festa del Nadal. Alguns d'aquests són: dinar de gent gran pobre organitzat per la Creu Roja de Mataró (10 de Desembre), sopar de Nadal (24 de Desembre) i dinar de Reis als Menjadors de Sant Joaquim de Càrites amb les Germanes de la Caritat de Mataró (6 de Gener), Fira de Nadal a Mataró, Fira de Nadal a Olot, Fira de Nadal a Granollers, Fira de Santa Llúcia a Barcelona, Pessebre vivent Santa Agnès de Malanyanes, Pessebre vivent de la Torreta (La Roca del Vallès), Pastorets al poble de Marata, Concert de Nadal Coral Primavera per la Pau en diferents residències de gent gran, Cagar el Tió, dinar familiar de Nadal, Recollida de Joguines de la Creu Roja de Mataró, entre d'altres.

Durant el mes de Gener, vàrem iniciar l'enregistrament d'entrevistes dels protagonistes del documental: els comerciants de diferents establiments, el teòleg Joan Ferrer, el Bisbe Joan Godayol, els pessebristes Josep Mola i Joan Codina, i el sociòleg Gerard Coll.

Com bé comentàvem anteriorment les etapes es van sobreposar degut al calendari establert i els actes programats de la festa del Nadal. Per això, durant aquesta fase d'entrevistes vam continuar gravant *imatges de recurs* dels Patges reials i l'entrega de cartes dels nens, i la Cavalcada de Reis.

Durant el mes següent vàrem entrevistar el sociòleg Salvador Cardús, Sor Pilar Pila de Càrites, i l'antropòleg Jacint Torrents. A mitjans de Febrer vàrem acabar gran part de les entrevistes tot i que el procés es va allargar fins ben bé el mes de Març degut a les agendes plenes dels participants i la dificultat de quadrar horaris i localitzacions per a l'entrevista.

Al llarg d'aquesta segona etapa les tutories les vàrem encaminar cap a la preparació i realització de les entrevistes, sense deixar de banda el treball de camp.

Degut a la complicació d'horaris amb els entrevistats i les dates fixades en el pla de treball vàrem iniciar la fase de **post-producció** sense haver finalitzat la fase de producció (la part d'entrevistes).

Al llarg dels mesos Febrer i Març, vàrem dur a terme les entrevistes de la psicòloga Carol González, entrevistes a nens i nenes diversos, al Mossèn Jordi Cussó, i a la professora d'Institut de Blanes, Isabel García.

Ahora vàrem programar aquests últims mesos, de Març a finals de Maig, per fer el muntatge per blocs que posteriorment fusionaríem, i anar treballant amb l'elaboració de la memòria. Durant aquest període vàrem dur a terme moltes més tutories ja que la feina ho requeria i hi havia novetats cada setmana. Per això, vàrem ajustar el pla de treball a les nostres necessitats del moment, com bé dèiem anteriorment.

L'última fase, la de *post-producció*, es divideix en tres àrees: l'edició (*off line*), post-producció d'imatges (*on line*) i post-producció de so.

Durant l'àrea d'edició (*off line*) vàrem dur a terme un *bolcat* d'imatges de tot allò que havíem gravat, agrupant-ho després per temàtiques i descartant *clips* que no estaven nets.

No era rellevant ni el ritme ni l'estructura sinó prendre consciència del material obtingut, seleccionar-lo i agrupar-lo per temàtiques. La durada tot i que era extensa no era una preocupació ja que sols era el primer buidatge. D'aquest primer en vàrem anar dividint els blocs per poder veure'ls més clarament i descartar aquelles *decls* que no tenien contingut útil pel documental, i seleccionar aquelles que si que en tenien.

La segona àrea, és a dir, la part de recuperació de la imatge. La *Iluminància*, la *Crominància*, la qualitat de la imatge, transicions i gràfics dels títols, *cyrons* i crèdits, els vam dur a terme un cop estructurat el documental i reduïda l'extensió d'aquest per tal d'ajustar-nos als nostres estàndards.

Vàrem deixar pel final l'àrea de so ja que havíem de cercar músiques nadalenques de les quals em cedissin els drets, i a més a més, calia estructurar el documental per donar ritme i encaixar les últimes peces. Per tant, un cop definit el documental vam poder introduir la música per donar dinamisme i emocions segons el moment.

Per a ser més pràctics, el rodatge el vàrem dur a terme amb una càmera *NIKON D7000*, propietat del meu pare, una gravadora de so pròpia i un trípode lleuger. vàrem combinar objectius diferents que ens permetien captar les imatges adequades segons el moment: *gran angular 28 mm*, *teleobjectiu 200 mm*, *fixe de 50 mm* de gran lluminositat, i *Macro 90 mm*. A part de l'equip sempre dúiem una llibreta petita on hi havia recopilada tota la informació necessària per a les entrevistes (prèviament preparades), el contacte de tots els participants i experts, i altres apunts essencials per al documental.

El muntatge està fet amb el programa professional *Adobe Premiere CS6* ja que és el que utilitzem habitualment i dominem, juntament amb *After Effects CS5* pels gràfics i crèdits propis, i *Audacity* per a temes de so i músiques.

Al llarg de tot el procés varen anar sorgint imprevistos que solucionàvem sobre la marxa, re-organitzant els dies del pla de treball que, tot sigui dit, no ha acabat essent el que es va programar en un bon principi, però generalment hem pogut complir el calendari previst, tret d'algunes modificacions d'última hora.

Alguns d'aquests imprevistos varen ser canvis d'horaris dels entrevistats a última hora, falta de compromís per malaltia, condicions meteorològiques adverses en els rodatges, pressa o desgana dels entrevistats, o problemes amb l'equip de rodatge i/o enregistrament.

5.4. Participants i Experts

EXPERTS

Gerard Coll

Sociòleg i Professor de la Universitat de Vic

Membre del grup de Recerca consolidat (AGAUR SGR-2014 62) "*Estudis de Gènere: traducció, literatura, història i comunicació*".

En Gerard Coll és Doctor en Sociologia per a la Universitat Autònoma de Barcelona i professor actual de la Universitat de Vic. A la mateixa universitat dirigeix el Centre d'Estudis Interdisciplinaris de Gènere.

Pàgina web oficial:

<http://www.qcollplanas.com/curriculum-gerard-coll-planas/>

Salvador Cardús

Sociòleg i Professor de la Universitat Autònoma de Barcelona.

Salvador Cardús i Ros, Terrassa 1954 (Vallès Occidental). Llicenciat en Ciències Econòmiques l'any 1986 i Doctor en Ciències Econòmiques l'any 1981 per la Universitat Autònoma de Barcelona. Ha sigut Fellow Visiting del Fitzwilliam College de la Universitat de Cambridge l'any 1993, i Visiting Research Cornell (EUA) l'any 2005 i del Queen Mary College de la Universitat de Londres l'any 2006.

És professor actual titular de Sociologia i imparteix cursos d'Epistemologia i Sociologia de la Comunicació. Ha sigut degà de la Facultat de Ciències Polítiques i de Sociologia de la Universitat Autònoma de Barcelona entre els anys 2009 i 2011.

Ha treballat en el camp de la Sociologia del a Religió i de la Cultura, l'Anàlisi dels Mitjans de Comunicació i també de les Identitats Nacionals. Avui, estudia els processos de les identitats en les societats contemporànies.

Pàgina web oficial: <http://www.salvadorcardus.cat/>

Jacint Torrents

Antropòleg i Professor de la Universitat de Vic

Jacint Torrents i Buxó, Folgueroles 1955. És llicenciat en Antropologia per la Universitat Autònoma de Barcelona i actual professor del la Facultat d'Educació de la Universitat de Vic. L'any 2000 comença a dirigir la secció d'Etnografia del grup de recerca: "Món Rural: Evolució i Factors de Canvi" de la Universitat de Vic i avui, prepara la tesi doctoral sobre tecnologia agrícola.

RELIGIÓ

Joan Ferrer

Teòleg i Professor de la Universitat de Girona

Joan Ferrer i Costa es va llicenciar en Geografia i Història (1982), en Teologia (1984) i, posteriorment, es va doctorar en Filologia Semítica [Hebreu i Arameu] (1990). Des del 2003 és professor titular del Departament de Filologia i Comunicació de la Universitat de Girona i compagina les seves tasques amb les de docència a l'Institut Superior de Ciències Religioses de Girona.

Des del 1992 fins al 1997 fou col·laborador de Joan Coromines per a l'elaboració del Diccionari Etimològic i Complementari de la llengua catalana i per a

Onomasticon Cataloniae.

És membre fundador de la “*Societat Catalana d’Estudis Hebraics*”, societat filial de l’*Institut d’Estudis Catalans*, membre del consell de direcció de l’*Associacion Española de Estudios Hebreos y Judíos*, membre del *Grupo de Estudios Judíos* de la Universitat de Granada, director del *Butlletí de l’Associació Bíblica de Catalunya* i membre dels consells de redacció de les revistes *Tamid*, *Collectana Christiana Orientalia*, i *Sefrad*.

Ha estat assessor sobre la forma d’adaptació del mots hebreus al català per al Diccionari de l’*Institut d’Estudis Catalans*, tant en l’edició del 1995 com en la del 2007. Des de la seva incorporació de la Universitat de Girona, l’any 2000, forma part del Grup d’Història de la Llengua que dirigeix Josep M. Nadal.

Pàgina web:

<http://www.udg.edu/personal/tabid/8656/Default.aspx?ID=53046>

Jordi Cussó

Mossèn de la Parròquia Crist Redemptor de Barcelona

Llicenciat en ciències econòmiques a la Universitat de Barcelona.

Ha sigut rector de la Parròquia de Sant Jaume a Santa Coloma de Gramenet, de la Parròquia de Sant Joaquim i la Parròquia Sant Josep de Mataró.

Actual rector de la Parròquia Crist Redemptor de Barcelona. I president de la Fundació de la Carta per la Pau dirigida a la ONU.

Joan Godayol

Bisbe Emèrit i Missioner a Ayaviri, Perú

Joan Godayol i Colom (Mataró, 1943) és un sacerdot catòlic, bisbe emèrit de la diòcesi d'Ayaviri (Perú) entre 1992 i 2006.

Estudià al col·legi de Sant Antoni de Pàdua de Mataró. Després de fer el noviciat amb els salesians a l'Arboç, va marxar com a missioner al Perú. Allí hi estudià filosofia. Tornà a Catalunya per estudiar teologia, i s'hi ordenà capellà el 1972, abans de marxar al Perú altra vegada.

Treballà trenta anys en escoles de formació professional per a obrers, a les Escoles Tècniques de Lima i d'Arequipa.

Al 4 de gener del 1992 va ser fet bisbe d'Ayaviri. Després de setze anys de govern episcopal, que es distingiren per una incessant tasca de promoció i pacificació social, el 2004 presentà la renúncia al bisbat per problemes de salut. Dos anys més tard li fou acceptada i, davant de la nul·la predisposició de les jerarquies eclesiàstica i civil perquè continués al Perú, tornà a Catalunya. Actualment (2008) treballa amb grups de joves des del temple del Sagrat Cor de Jesús del Tibidabo de Barcelona.

L'Associació d'amics del Bisbe Godayol treballa -des de fa molts anys- per la promoció dels pobles de la seva antiga diòcesi.

VARIS

Carolina González

Estudiant de Psicologia i Tècnica de Transport Sanitari.
Ex- voluntària de la Creu Roja de Mataró

Isabel Garcia Pla

Mestre de l'Institut Serrallarga de Blanes

ACCIONS SOCIALS

Jordina Gual

Tècnica d'Intervenció Social de la Creu Roja de Mataró i
Sant Andreu de Llavaneres

Ramón Domenich

Voluntari de la Creu Roja Mataró

Francisco Montoro

Voluntari de la Creu Roja Mataró

Sor Teresa Pilar

Filla de la Caritat i Coordinadora dels Menjadors de Sant Joaquim de Mataró i Treballadora Social

Diana

Voluntària dels Menjadors de Sant Joaquim de Càrites Interparroquial de Mataró

Joan

Voluntari dels Menjadors de Sant Joaquim de Càrites Interparroquial de Mataró

Rosa

Voluntària dels Menjadors de Sant Joaquim de Càrites

COMERCIANTS

Eulàlia Montserrat

Propietària de la Floristeria el Jonc de Mataró

Enric Riera

Propietari Cereria Cafès Manigua de Mataró

Joan Cruz

Propietari del Celler Montserrat de Mataró

Pilar Miquel

Propietària de la Bomboneria Oms de Mataró

Natividad Robles

Dependentà de la Botiga Joguines Somnis Mataró

PESSEBRISTES

Josep Codina

Fundador i Vicepresident de l'Associació de Pessebristes de Mataró

Joan Mola

President de l'Associació de Pessebristes de Mataró

Quatre infants i joves que també han participat al documental es diuen Laura, Laia, Santi, i Mar. També, hi ha testimonis de gent gran pobres o que per nadal està sola. Els seus noms són: Delfina, Carme, Maria, Josep, Maria Teresa, Joan, i Carlos.

5.5. Blocs Temàtics

El documental està dividit en cinc blocs temàtics: **La festa, Infants i Escola, Solitud, Símbols, i Consumisme i Pobresa.**

El blocs s'enllacen mitjançant imatge de diferents activitats que es duen a terme per Nadal (l'entrega de cartes als patges dels reis, fires nadalenques, pastorets, pessebrisme, entre d'altres).

Al primer bloc, **La festa**, després d'una breu introducció per contextualitzar el Nadal, parlem sobre la celebració d'aquesta festivitat, l'origen religiós que té (solstici d'hivern), i els canvis que ha tingut en els últims 60 anys.

Al segon bloc, **Infants i Escola**, parlem del canvi que s'ha produït en les escoles referent al tractament d'aquesta festa amb la vinguda de noves cultures, la seva adaptació, i les connotacions religioses que comporta. Un fet que crea controvèrsia, si el tractem des del respecte o des de la tradició.

Al tercer bloc, **Solitud**, parlem de la tristesa i la nostàlgia que evocuen aquests dies, tan per la gent gran que està sola, com per a la gent que viu en condicions precàries. Mostrem un exemple en els Menjadors de Sant Joaquim, que preparen àpats per a persones soles o amb risc d'exclusió social.

Al quart bloc, **Símbols**, fem un repàs general dels elements que trobem en aquesta època de l'any, des de la tradició del pessebre, fer cagar el tió, fins al nouvingut Pare Noel. També fem una comparativa amb anys anteriors, destacant l'evolució que ha tingut aquesta tradició al llarg dels últims 60 anys.

El cinquè bloc, **Consumisme i Pobresa**, parlem de la importància del regal. També veiem com viuen els comerços aquesta festa, d'una manera activa, i d'altra banda, també veiem com hi ha gent pobre, sobretot gent gran, per als quals el Nadal no és una festa ben rebuda, sinó tot el contrari.

5.6. Qüestionari de Preguntes

Les preguntes que hem realitzat en les entrevistes han sigut englobades per temàtiques tot i que sovint els propis entrevistats enllaçaven temes. Algunes de les preguntes han sigut elaborades *in situ* ja que sorgien temes nous amb punts de vista molt interessants. Les preguntes formulades han sigut les següents:

Tradició,

- Què representa fer el pessebre avui en dia? Qui el fa? Quins elements s'hi posen al pessebre? Quina simbologia tenen? Com ha canviat el pessebrisme al llarg d'aquests últims 60 anys?
- Què es el tió? Quan apareix aquest personatge? Què simbolitza? Quins canvis ha patit fins avui?
- Qui és el Pare Noel? Quin és el seu origen? La seva aparició és degut a la globalització? Com repercuteix aquest factor amb la nostra tradició? Substituirà les tradicions dels reis i el tió que ja tenim aquí?
- S'està perdent la tradició? Com ha canviat en aquests últims 60 anys?
- Actualment a Catalunya vivim moltes cultures fusionades, com afecta això a les nostres tradicions? Les fa més febles? Quina és la nostra actitud? Com viuen els immigrants la integració? És fàcil la convivència de diferents cultures en un mateix territori? Com es gestiona?
- Com afecta la col·lisió de cultures que tenim a Catalunya?
- Quines cultures celebren el solstici d'hivern? Què suposava aquesta celebració? Quan passa a celebrar-se el Nadal? Per quin motiu? Ha suposat un canvi per a totes les cultures?
- Quan apareix la tradició de celebrar el Nadal? Com és vivia fa 60 anys? Com es viu avui en dia? A què és degut el canvi?
- S'idealitza aquesta festa? Es banalitza aquesta festa?
- Què són els Reis Mags d'Orient? Qui ens en fa ressò d'ells? Quins són els obsequis que fan al nouvingut? Que representen?
- Perquè fem pastorets a Catalunya? Quan sorgeix? Què simbolitzen?

Crisi/ Consumisme,

- Els comerciants, heu notat una caiguda en les vendes aquests últims anys? En què ho heu notat? És nota en els comerços propers? Quin és l'ambient?
- Que suposa per vosaltres aquests dies de Nadal? Com viu les festes nadalenques?

- Quan comenceu la campanya de Nadal? Quan acaba?
- Quins són els productes estrella d'aquesta època de l'any?

Societat,

- És una època més solidària? Hi ha més voluntariat? Per què?
- Què evoca el Nadal? Quins valors? Quins sentiments? Hi ha rebuig a aquesta festivitat?
- S'ha convertit en un hàbit la celebració del Nadal? Com es viu?
- Què s'espera d'aquesta festa?
- Hi ha pressió social sobre aquesta festa? Què marca la societat? Condicionen els referents externs segons la manera de viure el Nadal?

Escola,

- Com es tracta el Nadal a les escoles?
- La col·lisió de cultures actual com afecta en l'escola?
- La diversitat cultural fa que es perdi la tradició d'aquí?
- Se'ls imposa la tradició cristiana per damunt de les seves creences?
- Quan arriben aquestes dates, existeix algun protocol pels immigrants?
- El Nadal no es celebrat en altres religions, a més del cristianisme. Hi ha rebuig d'altres col·lectius? O acceptació?
- Els infants avui, saben què simbolitza la festa?
- És una festa pels infants el Nadal? Què agrada d'aquesta festa? Què no agrada?
- Quins símbols feu per Nadal? Els heu suprimit?
- S'han laïcitzat les cançons i els treballs de Nadal a l'escola? Per què?
- Els no creients o practicants d'una altra religió participen als actes organitzats pel centre?
- Quines nacionalitats teniu al centre? Quantes cultures?
- Participen a la festa? Quins arguments donen per no participar a la festa?
- Es nota aquesta manca de celebració al tornar després de vacances?

Religió,

- Quin pes té la religió avui en dia? Com es vivia la religió fa 60 anys? A què és degut aquest canvi?
- Nadal, es celebra com a tradició o com a creença? Hi ha un canvi de mentalitat? Com afecta?

- Hi ha un nou concepte de família?
- Quins valors transmet el Nadal? Per què hi ha rebuig?
- Quins fets recordem el dia de Nadal?
- Què és l'Advent? Què es celebra amb l'Advent?
- Què és la Missa del Gall? Quan es fa? Per què?

5.7. Informació Rellevant del Guió

Abans de fer un estudi qualitatiu de la gran diversitat d'autors i temàtiques que hem pogut trobar sobre el Nadal, farem un estudi quantitatiu per a justificar o exemplificar les diferents dades que hi ha sobre alguns temes. A continuació les exposem.

Hem recopilat dades de la pàgina web *IDESCAT*³ on recullen les últimes estadístiques d'immigració externa procedent de diversos països cap a Catalunya i Espanya. Les últimes dades són de l'any 2013. La última publicació d'aquestes dades va ser el 29 de setembre del 2014.

Aquest primer estudi el podem relacionar amb el bloc d'escola. Aquestes dades ens serveixen per mostrar la immigració que hi ha hagut a Catalunya des de tots els països del món.

En el nostre documental la professora Isabel García ens explica la situació que s'ha donat al seu institut, amb la vinguda de gent de fora del país, i què ha suposat per als professors, tant des de la vessant educativa com tradicional i intercultural. Tot i que parlem d'un sol centre, les dades es poden extrapolar a altres centres.

³ IDESCAT.CAT (2015) Institut d'Estadística de Catalunya [en línia] <http://www.idescat.cat/>

Immigració externa. Per continent de procedència ^M

Demografia i qualitat de vida | Sèries | En Excel

Catalunya. 2013

Altres anys ▾ ▶

	Valor			Percentatge (%)		
	Espanyols	Estrangers	Total	Espanyols	Estrangers	Total
UE	1.594	14.778	16.372	25,83	18,53	19,06
Europa no UE	546	4.456	5.002	8,85	5,59	5,82
Àfrica	354	6.487	6.841	5,74	8,14	7,96
Amèrica	3.106	15.693	18.999	50,32	19,93	22,12
Àsia i Oceania	568	8.265	8.833	9,20	10,37	10,28
No hi consta	4	29.857	29.861	0,06	37,44	34,76
Total	6.172	79.736	85.908	100,00	100,00	100,00

Font: Idescat.

Espanya. 2013

	Valor			Percentatge (%)		
	Espanyols	Estrangers	Total	Espanyols	Estrangers	Total
UE	10.452	79.744	90.196	29,56	25,97	26,34
Europa no UE	2.313	15.484	17.797	6,54	5,04	5,20
Àfrica	2.301	26.485	28.786	6,51	8,63	8,41
Amèrica	17.615	59.742	77.557	50,39	19,46	22,65
Àsia i Oceania	2.413	21.261	23.674	6,83	6,92	6,91
No hi consta	60	104.320	104.380	0,17	33,98	30,49
Total	35.354	307.036	342.390	100,00	100,00	100,00

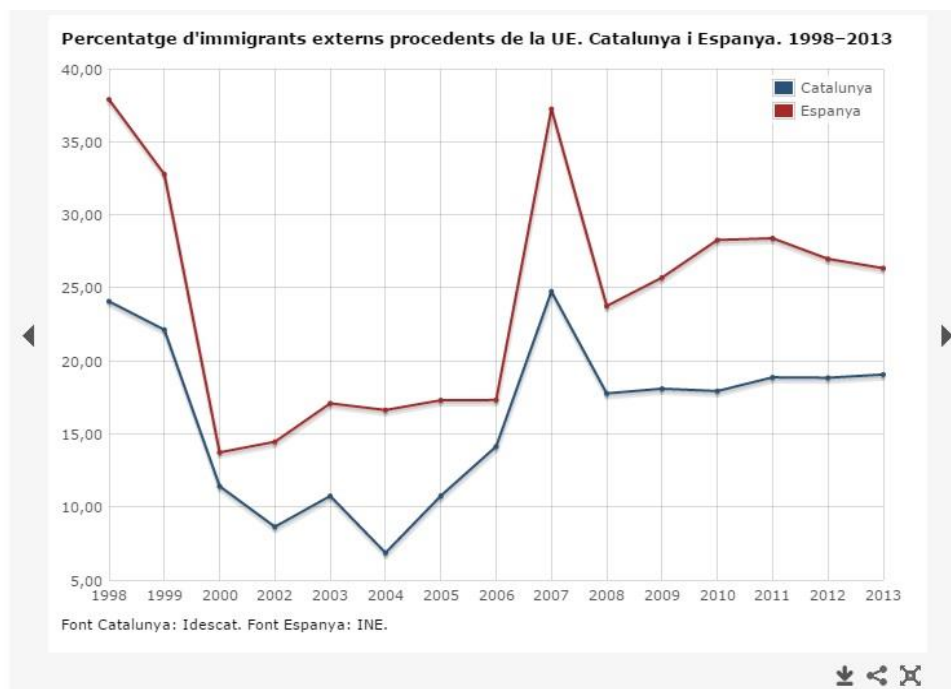
Font: INE.

I. Dades IDESCAT, immigració externa a Espanya i Catalunya l'any 2013

En aquest gràfic podem observar que a Catalunya l'any 2013 hi va haver un total de 79.736 estrangers que van immigrar cap aquest país mentre que un total de 6.172 van emigrar a altres països del món. A Espanya el mateix any, els immigrants sumaven un total de 307.036, mentre que els emigrants van ser 35.354.

Per tant, podem veure que actualment hi ha un flux continuat d'emigracions, i sobretot d'immigracions. Com bé diu l'autor Fidel Molina Luque⁴, que veurem més endavant, aquest no és un fenomen que es doni només avui.

⁴ LUQUE, Fidel Molina (1998). *Interculturalitat i Educació, Una reflexió sociològica sobre l'acció educativa*. Lleida: Edicions universitat de Lleida.

Data de publicació:

Darrer període (2013): 29 de setembre del 2014.

II. Estadístiques IDESCAT, immigració externa a Espanya i Catalunya procedents de la UE

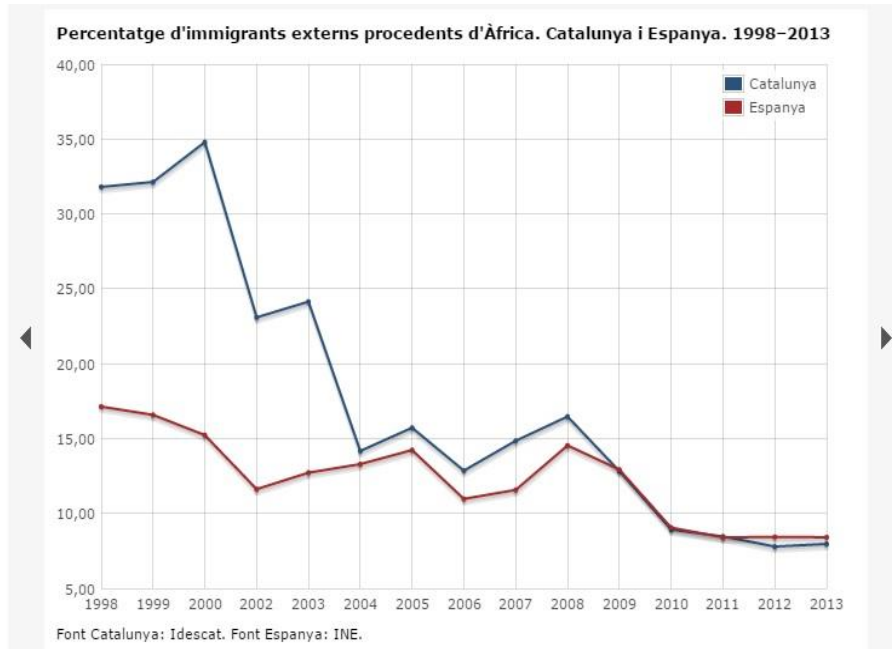
En aquesta estadística podem observar que l'any 2007 hi va haver una crescuda d'immigracions d'UE, i que des l'any 2008, tot i haver disminuït percentualment, s'ha mantingut una línia d'immigracions constant en els últims anys.

El pic que marca l'any 2007 el podem relacionar amb la crisi tot i que també hi ha altres motius (pobresa i exclusió social) que podrien haver dut a l'augment d'immigrants.

En el documental podem veure, en l'apartat de pobresa, els efectes que la crisi ha tingut en aquelles persones amb risc d'exclusió social. Els Menjadors de Sant Joaquim fan una acció solidària alimentant i ajudant en allò més essencial a aquests col·lectius. Moltes de les persones amb risc d'exclusió social són, però, del propi país.

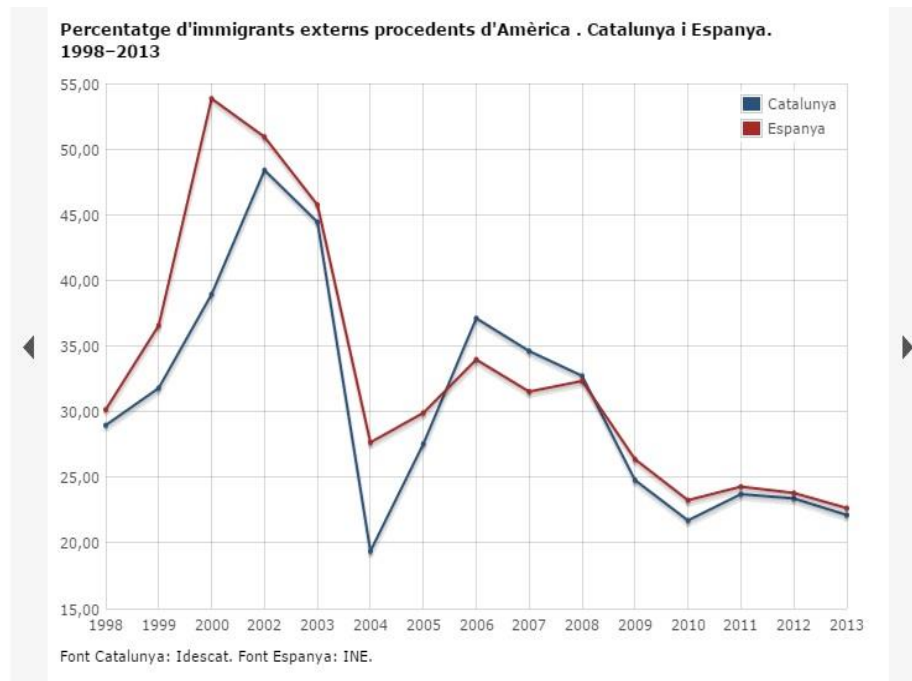
Sor Pilar, la coordinadora dels menjadors, ens parla del perfil de persones que utilitzen els seus serveis, i també fa un repàs de les diferents causes que han provocat que aquestes persones avui necessitin la seva ajuda. Parla de pobresa, de crisi, de famílies desestructurades, gent a l'atur, entre d'altres.

A continuació, diversos gràfics del mateix estudi ens mostren la immigració de diferents procedències del món en aquests últims anys.

III. Estadístiques IDESCAT, immigració externa a Espanya i Catalunya procedents d'Àfrica

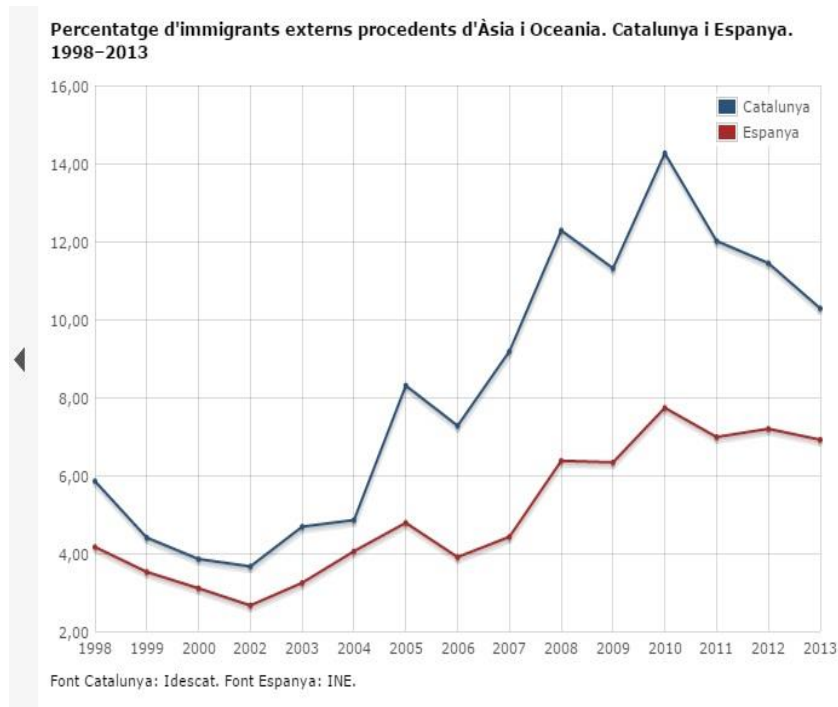
Els immigrants procedents d'Àfrica respecte l'any 1998 han anat disminuint gradualment, tot i que l'any 2008 apareix un pic d'immigració. Els anys següents disminueix la xifra.

IV. Estadístiques IDESCAT, immigració externa a Espanya i Catalunya procedents d'Amèrica

La immigració procedent d'Amèrica creix des de l'any 2004 fins l'any 2006 i els anys següents va disminuint progressivament.

Podríem interpretar que el fet de que a l'estat espanyol hi hagués una crisi molt forta l'any 2007, va fer disminuir el nombre d'immigrants que venien en busca d'una vida millor.

V. Estadístiques IDESCAT, immigració externa a Espanya i Catalunya procedents d'Àsia i Oceania

La immigració que no ha parat de créixer des de l'any 2002 fins l'any 2010 ha sigut la de la població procedent d'Oceania i Àsia. El pic més alt és a Catalunya i amb números més baixos a Espanya. Com podem veure des de l'any 2010 s'ha reduït la immigració de població procedent d'aquests països.

En el documental també veiem altres temes relacionats amb el Nadal i un d'ells, és la religió. Els experts ens expliquen que aquests últims anys el nombre de feligresos ha anat disminuint progressivament, i les noves generacions s'han laïcitzat.

Però tot i així, la vinguda de noves cultures ha fet que la religió cristiana ja no sigui la única que hi ha i hagi de compartir espai i temps amb gran diversitat de creences.

En relació a la diversitat de religions que avui en dia comparteixen espai aquí a Catalunya, *IDESCAT* ens ofereix una llarga llista per comarques dels centres de culte existents l'any 2013.

Centres de Culte. 2013
Comarques i àmbits

	Centres de culte catòlics	Esglésies Evangèliques	Islam	T. Cristians de Jehovà	Budisme	Hinduisme	E. Ortodoxes
Alt Camp	77	3	2	1	1	0	2
Alt Empordà	197	17	13	2	2	1	0
Alt Penedès	102	5	6	2	0	0	0
Alt Urgell	241	1	0	1	0	0	0
Alta Ribagorça	76	0	0	0	0	0	1
Anoia	159	8	4	2	0	1	2
Bages	374	16	6	4	2	2	3
Baix Camp	117	16	4	3	1	1	1
Baix Ebre	67	5	3	1	1	0	2
Baix Empordà	143	10	9	4	2	0	1
Baix Llobregat	129	56	19	17	1	2	0
Baix Penedès	58	3	5	2	0	0	12
Barcelonès	809	204	34	25	30	13	0
Berguedà	192	3	3	1	0	0	1
Cerdanya	99	1	0	1	0	0	0
Conca de Barberà	95	0	3	0	0	0	1
Garraf	28	11	2	2	2	0	1
Garrigues	54	1	1	1	1	0	1
Garrotxa	158	5	2	1	2	0	3
Gironès	172	27	11	1	2	1	1
Maresme	188	22	15	8	4	1	2
Montsià	33	7	5	2	1	0	1
Noguera	282	5	2	1	0	0	1
Osona	531	21	6	3	2	0	0
Pallars Jussà	259	3	2	1	0	0	0
Pallars Sobirà	201	2	0	0	0	0	0
Pla d'Urgell	84	1	3	1	0	0	0
Pla de l'Estany	32	5	2	1	0	0	0
Priorat	50	0	1	0	0	0	0
Ribera d'Ebre	42	1	1	1	0	0	1
Ripollès	159	3	1	1	0	0	4
Segarra	163	1	3	1	0	0	4
Segrià	175	25	7	3	2	2	3
Selva	163	16	12	3	4	0	1
Solsonès	151	1	1	1	0	0	1
Tarragonès	120	30	8	3	2	2	1
Terra Alta	42	0	0	0	0	0	0
Urgell	94	6	4	1	0	0	1
Vall d'Aran	70	0	0	1	0	0	0
Vallès Occidental	254	83	15	15	2	2	0
Vallès Oriental	261	33	16	8	2	0	0
Catalunya	6.701	657	231	126	66	28	52
Metropolità	1.641	398	99	73	39	18	2
Comarques Gironines	1.024	83	50	13	12	2	10
Camp de Tarragona	459	49	18	7	4	3	5
Terres de l'Ebre	184	13	9	4	2	0	4
Ponent	852	39	20	8	3	2	10
Comarques Centrals	1.248	41	16	9	4	2	5
Alt Pirineu i Aran	946	7	2	4	0	0	1
Penedès	347	27	17	8	2	1	15

Font: Departament de Governació i Relacions Institucionals, Direcció General d'Afers Religiosos

VI. Estadístiques IDESCAT, centres de culte a Catalunya, comarques i àmbits, l'any 2013

Les dades dels centres de culte a Catalunya l'any 2013 recullen una majoria de culte Catòlic amb 6.701 centres, el segueixen esglésies Evangèliques amb 657 centres, l'Islam amb 231 centres, els testimonis de *Jehovà* amb 126 centres, i religions minoritàries com el Budisme amb 66 centres, l'Hinduisme amb 28 centres i els Ortodoxos amb 52 centres.

En el documental, tant el rector Jordi Cussó com el Bisbe Joan Godayol ens confirmen que la societat s'està tornant més laica i que hi ha una constant renovació de l'església. El motiu d'aquesta evolució és degut als nous temps, unes altres prioritats i unes altres creences. Tot i així, continua imperant el cristianisme com a religió majoritària.

Un altre tema que podem reflectir amb dades relacionat amb el bloc de la pobresa és el suïcidi. A partir del llibre del professor de Sociologia de la Universitat Autònoma de Barcelona, Salvador Cardús, que escriu el llibre *Plegar de viure: Un estudi sobre els suïcidis* juntament amb Joan Estruch i publicat l'any 1981, podem veure mostres d'estudis de suïcidis en l'interval dels anys 1915 i 1979.

Cardús i Estruch presenten, en el seu llibre, diverses estadístiques segons edat, sexe, estat civil, èpoques de l'any, entre d'altres. A continuació presentem algunes taules útils per al treball de documentació del nostre documental:

TAULA 1. DISTRIBUCIÓ MENSUAL DELS SUÏCIDIS

<i>Mesos</i>	<i>Suïcidis</i>	<i>%</i>
Gener	41	9,4
Febrer	22	5,0
Març	46	10,6
Abril	42	9,6
Maig	56	12,8
Juny	46	10,6
Juliol	48	11,0
Agost	43	9,9
Setembre	23	5,3
Octubre	16	3,7
Novembre	22	5,0
Desembre	31	7,1
No consta	8	—
<i>Total</i>	<i>444</i>	<i>100,0</i>

I. Distribució mensual de suïcidis⁵

En aquesta primera taula podem observar que els mesos que comprenen de Desembre a Febrer, el nombre de suïcidis no és tan alt com a la primavera, els mesos de Març fins al Juliol, amb un nombre més alt el mes de Maig (12,8%).

⁵ ESTRUCH, Joan; CARDÚS, Salvador (1981). *Plegar de Viure, l'estudi sobre els suïcidis*. Barcelona: Editorial llibres a l'abast, 160; Edicions 62. (pàg.113)

TAULA 2. DISTRIBUCIÓ DELS SUÏCIDIS (1915-1979) DURANT
ALGUNS PERÍODES FESTIUS

<i>Període festiu</i>	<i>Núm. de dies</i>	<i>Núm. suïcidis</i>	<i>Índex de suïcidis per dia</i>
Festes de Nadal (24-XII/6-I) .	14	19	1,36
Mesos desembre i gener	62	72	1,16
Festes de Sant Antoni	15	23	1,53
Gener	31	41	1,32
Festes Mare de Déu del Toro (1/15-V)	15	29	1,93
Maig	31	56	1,81
Festes Sant Joan	15	24	1,53
Juny	30	46	1,53
Festes Mare de Déu d'Agost .	15	28	1,86
Agost	31	43	1,39
Festes Mare de Déu de Gràcia	15	16	1,06
Setembre	30	22	0,73
(Índex mitjà)	(365)	(444)	(1,22)

II. Distribució dels suïcidis (1915-1979) durant alguns períodes festius⁶

Si ens fixem en les Festes de Nadal, que és el període de l'any que ens interessa, podem veure que la ràtio del número de suïcidis no és tan elevat com en festes de Maig, Sant Joan, i la Mare de Déu d'Agost. Tot i així els nombres esgarriren.

⁶ ESTRUCH, Joan; CARDÚS, Salvador, a. c., pàg.115

TAULA 5. TAXES DE SUÏCIDIS SEGONS SEXE I EDAT

Edats	Població estimada *			Suïcides			Taxes		
	Homes	Dones	Total	Homes	Dones	Total	Homes	Dones	Total
0-19	7.042	6.456	13.498	10	—	10	2,2	—	1,1
20-29	3.676	2.970	6.646	22	13	35	9,2	6,7	8,1
30-39	2.944	2.914	5.858	41	10	51	20,9	5,3	13,4
40-49	2.935	2.815	5.750	60	18	78	31,5	9,8	20,9
50-59	2.531	2.754	5.285	59	22	81	35,9	12,3	23,6
60-69	1.955	2.277	4.232	61	24	85	48,0	16,2	30,9
70-79	1.125	1.668	2.793	58	12	70	79,3	11,1	38,6
80 i +	381	735	1.116	21	6	27	84,8	12,6	37,2
N. C.	—	—	—	7	—	7	—	—	—
<i>Total</i>	22.589	22.589	45.178	339	105	444	23,1	7,2	15,1

* S'ha calculat a partir de les úniques dades existents per edats i sexes dels anys 1960, 1965 i 1975.
Font: FARRÉ-ESCOFET (1977), pp. 121 i 119.

III. Taxes de suïcidis segons sexe i edat⁷

En aquesta taula podem veure que entre els anys 1960 i 1975, els homes d'edat compresa entre els 40-49 i 60-69, tenien més risc al suïcidi, mentre que en les dones la franja d'edat amb més risc era de 50-59 i 60-69.

TAULA 8. TAXES DE SUÏCIDIS SEGONS SEXE I ESTAT CIVIL *

	Homes	Dones	Total
Solters	33,3	12,8	24,4
Casats	31,3	8,0	19,6
Vidus	98,3	14,6	30,0
<i>Total</i>	33,5	10,0	21,6

IV. Taxes de suïcidis segons sexe i estat civil⁸

En aquesta última taula, tant els homes com les dones vidus/es dels anys d'aquest estudi, tenien més tendència al suïcidi, tot i així, els homes (98,3%) superen amb escreix les dones (14,6%).

⁷ ESTRUCH, Joan; CARDÚS, Salvador, o. c. (nota 5), pàg.130

⁸ ESTRUCH, Joan; CARDÚS, Salvador, o. c. (nota 5), pàg.135

Aquestes dades ens serveixen d'indicatiu per veure la taxa de suïcidis segons l'època de l'any i descartar que per Nadal n'hi hagi més, que era una de les nostres hipòtesis inicials. Hem pogut comparar les dades anteriors amb les dades d'avui, tot i que són més generals i no específiques de l'època de Nadal. Hem pogut veure si la crisi, les festes o altres factors actuals han influït en l'augment o disminució de suïcidis.

Primerament un article el diari El País⁹, a partir de les dades obtingudes per les estadístiques de la Organització Mundial de la Salut (OMS), afirma que: *“la ratio de suicidios creció un 3,3% en el año 2008”*.

L'article parla de la relació que hi ha entre l'increment de la taxa de suïcidis i l'alt nombre d'acomiadaments o gent a l'atur. També, distingeix per sexe ja que hi ha una diferència significativa entre homes i dones. Algunes dades són: *“mientras unos 5.100 hombres más se quitaron la vida en 2009, la tasa de mujeres suicidas se redujo, con unas 200 menos respecto de las cifras del periodo 2000-2007.”*

Afirma que les morts voluntàries del sexe masculí tripliquen les morts del sexe femení. La taxa mundial estimada per la OMS marca que cada dia unes 2.700 persones es suïciden, i unes altres 54.000 ho intenten sense èxit.

Si mirem a Espanya, l'any 2008 hi va haver 3.457 suïcidis, un total que supera el nombre de morts en accidents de tràfic. La mitjana, específica, són 9 suïcidis diaris. Si ho mirem per sexes podem veure que el sexe masculí va assolir una xifra del 77,4%, mentre que les dones en van ser 781.

En general, la taxa de suïcidis a Espanya es situa en 7,58 per cada 100.000 habitants, i està per sota de la mitjana europea. Segons les notícies d'RTVE¹⁰, el perfil del suïcida estudiat als últims anys a Espanya és, a grans trets: home, espanyol, d'entre 35 i 55 anys.

Tot i que són dades antigues però les més fiables que hi ha actualment, s'especula que l'atur és un factor de risc pels suïcidis però no prou motiu.

⁹ CRIADO, Miguel Àngel (2013) *El País: Un nuevo estudio muestra que los suicidios han aumentado tras la crisis económica* [en línia] <http://esmatéria.com/2013/09/18/un-nuevo-estudio-muestra-que-los-suicidios-han-aumentado-tras-la-crisis-economica/>

¹⁰ PLAZA, Ana Marín (2013) *RTVE: Crisis y suicidio, una relación que las estadísticas aún no han reflejado en España* [en línia] <http://www.rtve.es/noticias/20130910/crisis-suicidio/745788.shtml>

5.8. Escaleta

Nº SEQUÈNCIA	BLOC	PERSONATGE	CONTINGUTS	SO /MÚSICA	INICI	FI	DURADA TOTAL
	BLOC 1						00:00
1		-	INTRODUCCIÓ	Akashic Records- lighthearted Christmas	00:00	00:55	
2		CARDÚS	Celebració del Nadal	-	00:55	01:50	
3		JOSEP MOLA	Nadal familiar	-	01:50	02:36	
4		-	família	Ding Dang Dong	02:36	02:51	
5		JORDI CUSSÓ	Nadal pels creients	-	02:51	03:38	
6		-	Patges	RoyaltyFreeMusic- Christmas Jingle Belles	03:38	03:53	
7		JORDI CUSSIÓ	Solstici d'hivern (origens Nadal)	-	03:53	04:42	
8		-	Granollers fira	RoyaltyFreeMusic- Christmas Jingle Belles	04:42	05:00	
9		JACINT TORRENTS	Origen Nadal	-	05:00	05:41	
10		-	Fira nadal	RoyaltyFreeMusic- Christmas Tree Beautiful	05:41	05:54	
11		JORDI CUSSÓ	Canvis	-	05:54	06:50	

Nº SEQUÈNCIA	BLOC	PERSONATGE	CONTINGUTS	SO /MÚSICA	INICI	FI	DURADA TOTAL
12		-	Fira Olot	RoyaltyFreeMusic- Christmas Tree Beautiful	06:50	07:12	
13		JACINT TORRENTS	Tradicíó	-	07:12	07:41	
14		-	Fira Olot	el noi de la mare	07:41	08:24	
BLOC 2							08:24
15		SALVADOR CARDÚS	Oferta infantil	-	08:24	08:54	
16		JORDINA GUAL	Recollida joguines CR	-	08:54	10:01	
17		RAMON, VOLUNTARI CR	Recollida joguines CR	-	10:01	10:46	
18		-	Dansa nens Marata	Himne de Marata	10:46	11:14	
19		JACINT TORRENTS	Globalització	-	11:14	12:21	
20		JORDI CUSSÓ	Immigració i respecte	-	12:21	13:28	
21		SALVADOR CARDÚS	Guetos i dividir	-	13:28	15:01	
22		-	Família	We shure a Merry Christmas	15:01	15:15	
23		SALVADOR CARDÚS	Escola	-	15:15	16:53	
24		ISABEL GARCIA	Escola	-	16:53	17:26	
25	GERARD COLL	Escola i religió	-	17:26			

Nº SEQUÈNCIA	BLOC	PERSONATGE	CONTINGUTS	SO /MÚSICA	INICI	FI	DURADA TOTAL
26		ISABEL GARCIA	Immigració escola	-	18:32	19:39	
27		SALVADOR CARDÚS	Imposició	-	19:39	20:04	
28		ISABEL GARCIA	Imposició	-	20:04	21:30	
29		JORDI CUSSÓ	Canvi religió	-	21:30	22:29	
30		-	Cançó primavera per la pau	Viva la noite de Natal	22:29	26:24	
	BLOC 3						26:24
31		CAROL GONZÀLEZ	Trucades emergències	-	26:24	27:11	
32		JOAN GODAYOL	Ajudar gent	-	27:11	27:39	
33		SOR PILAR PILA	Acció Menjadors St. Joaquim	-	27:39	30:00	
34		JOAN VOLUNTÀRI CÀRITES	Acció Menjadors St. Joaquim	-	30:00	30:31	
35		-	Pessebristes	Santa Nit	30:31	30:54	
	BLOC 4						30:54
36		JORDI CUSSIÓ	Símbols del Nadal	-	30:54	31:53	
37		JOAN GODAYOL	Pessebre	-	31:53	32:04	
38		JACINT TORRENTS	Pessebre	-	32:04	33:00	

Nº SEQUÈNCIA	BLOC	PERSONATGE	CONTINGUTS	SO /MÚSICA	INICI	FI	DURADA TOTAL
39		JOSEP MOLA	Pessebre	-	33:00	33:43	
40		-	Pessebristes	Sound System- I'll be home for christmas	33:43	34:30	
41		GERARD COLL	Pessebre canvis	-	34:30	35:55	
42		JACINT TORRENTS	Arbre + tió	-	35:55	36:43	
43		-	Nens	Caga tió	36:43	37:06	
44		JACINT TORRENTS	Tió abans	-	37:06	37:35	
45		GERARD COLL	Canvis tradicions	-	37:35	39:31	
46		JOAN GODAYOL	Sant Nicolau	-	39:21	40:02	
47		-	Patges	So ambient	40:02	40:24	
	BLOC 5						40:24
48		SALVADOR CARDÚS	Regal	-	40:24	42:20	
49		ENRIC RIERA	Vendes	-	42:20	42:58	
50		JOAN CRUZ	Vendes	-	42:58	43:31	
51		PILAR MIQUEL	Vendes	-	43:31	44:25	
52		ENRIC RIERA	Campanya nadalenca	-	44:25	45:04	
53		PILAR MIQUEL	Vendes	-	45:04	45:37	
54		-	Cavalcada	So ambient	45:37	45:58	
55		SALVADOR CARDÚS	Pobresa	-	45:58	46:42	
56		-	Dinar CR	Adeste fideles	46:42	47:41	
57	DELFINA	Situació personal	-	47:41	48:03		

Nº SEQUÈNCIA	BLOC	PERSONATGE	CONTINGUTS	SO /MÚSICA	INICI	FI	DURADA TOTAL
58		CARLOS	Situació personal	-	48:03	48:31	
59		MARÍA	Situació personal	-	48:31	49:00	
60		JOAN	Situació personal	-	49:00	49:50	
61		CARLOS	Situació personal	-	49:50	50:58	
62		CARME	Situació personal	-	50:58	52:53	
67		-	CRÈDITS	Akashic Records- lighthearted Christmas	52:53	53:38	53:38

6. Tema i Aportació Crítica

El documental *Avui no és Nadal* té com a tema principal la festa del Nadal, i dóna a conèixer tot allò que envolta aquesta festa: els seus orígens religiosos i tradicionals, la part més alegre i familiar, fins a la part més nostàlgica.

Durant les festes de Nadal és habitual reunir-se amb la família, fer àpats junts, intercanviar regals, etc. Són dies on hi predominen les llums i els regals. El Nadal el relacionem amb fred, neu i llegendes entorn d'una foguera o una llar de foc. Però no a tot arreu és així. Cada lloc del món celebra el Nadal segons els seus costums, les seves tradicions i la seva gastronomia particular.

Amb aquesta idea ens proposem entendre què significa el Nadal en l'actualitat, tocant diversos temes que hem pogut identificar durant la fase de documentació. Partint del treball de camp dut anteriorment al desenvolupament del documental, vam decidir la següent cerca bibliogràfica.

En la **bibliografia religiosa**, destaquem el llibre de referència de la fe cristiana, *El Nou Testament*: Els relats dels evangelis de Sant Lluç i Sant Mateu són els únics que parlen dels fets històrics del naixement de Jesús. Tot i així, en ambdues narracions la història no concorda i hi ha un debat molt extens sobre les discrepàncies temporals entre ells.

Basant-nos en l'evangeli de Sant Lluç, els seus escrits es centren en la nativitat de Jesús, des de l'anunciació a Maria, l'aliança amb Josep, el cens a Natzaret, el pessebre a Betlem, i el naixement de l'infant concebut per Maria a través de l'Esperit Sant. També esmenten la visita dels pastors, els àngels anunciants, i la presentació de Jesús al Temple de Natzaret. Recullen el fet històric de la matança dels infants d'Herodes i la fugida a Egipte.

Alguns fragments són:

Naixement de Jesús¹¹

“El naixement de Jesús, el Messies, fou d'aquesta manera: Maria, la seva mare, estava unida a Josep per acord matrimonial i, abans de viure junts, ella es trobà que havia concebut un fill per l'obra de l'Esperit Sant. Josep, el seu espòs, que era

¹¹ ASSOCIACIÓ BÍBLICA DE CATALUNYA (2000). *Nou Testament, biblia catalana traducció interconfessional*. Barcelona: Editorial Claret. (Lc 3, 23-38)

un home just i no volia difamar-la públicament, resolgué de desfer en secret l'acord matrimonial. Ja havia pres la decisió, quan se li va aparèixer un àngel del Senyor i li digué:

- *Josep, fill de David, no tinguis por de prendre Maria, la teva esposa, a casa teva: el fruit que ella ha concebut ve de l'Esperit Sant. Tindrà un fill, i li posaràs el nom de Jesús, perquè ell salvarà dels pecats el seu poble. (...)"*

Visita d'uns Savis

" – Aneu i informeu-vos amb exactitud d'aquest infant; i quan l'haureu trobat, feu-m'ho saber, perquè jo també pugui anar a adorar-lo. - digué el rei Herodes. Després de sentir aquestes paraules del rei, es posaren en camí. Llavors l'estrella que havien vist sortir començà a avançar davant d'ells, fins que s'aturà damunt el lloc on era l'infant."

Fugida a Egipte

"-Lleva't pren el nen i la seva mare, fuig cap a Egipte i queda-t'hi fins que jo t'ho digui, perquè Herodes buscarà l'infant per matar-lo. - digué l'Àngel del Senyor"

Matança dels infants de Betlem

"Quan Herodes es veié burlat pels savis, es va indignar molt, i ordenà que a Betlem i a la seva rodalia matessin tots els nenes de dos anys en avall, l'edat que calculava pel que li havien dit els savis."

A partir de la història del naixement de Jesús, s'han desenvolupat diferents tradicions: des de l'escenificació anual dels pastorets, on narren el naixement de Jesús vist des de la perspectiva dels pastors amb un punt còmic i burlesc, fins la representació d'un pessebre a cada casa amb figures que trobem a les diferents fires dels pobles i on s'incorporen elements de la natura.

Alguns dels grans autors com Geza Vermes, J. Borg, Crossan i A. Piñero, han estudiat les lectures religioses referents al Nadal, contemplant la narració dels fets juntament amb la història que els precedeix i detectant anomalies. Ells relaten:

L'autor Vermes es proposa en el seu llibre aclarir els fets del naixement de Jesús, i fa un repàs exhaustiu dels evangelis de Sant Lluc i Sant Mateu, tot combinant-ho amb escriptures jueves. Vermes és d'origen jueu i un teòleg molt reconegut.

En el pròleg ja comenta:

“ La Navidad ya no es lo que era. En muchos países del mundo occidental ha perdido su significado religioso y se ha convertido en el momento culminante de un período de derroche, glotonería y festejos sin medida.”¹²

I seguidament aclareix:

“... a la tradición cristiana, algunas de los elementos básicos de la Navidad están muy lejos de ser reales e históricos.”¹³

Vermes repassa els relats dels dos evangelis detalladament i ens planteja algunes diferències o anomalies com són la data del 25 de Desembre per celebrar el Naixement de Jesús. Hi ha la certesa que és una data inventada per l'església occidental durant el segle IV, sota el govern de l'emperador Constantí, que la va fixar per substituir la festivitat pagana del *Solis Invictus* (Sol invencible). També la figura de Josep com un ancià és incerta ja que no hi ha cap text que esmenti ni deixi entendre quina edat tenia ni com era. S'han adoptat i interpretat textos d'evangelis apòcrifs però sense fonamentació.

Un altre dels elements del qual no hi ha referències en els textos és la presència del Bou i la Mula o Ase a l'estable on neix l'infant. Aquest fet es pot veure en els relats del profeta Isaïes tot i que no es poden contrastar amb cap altre text. Un altre element del qual se'n deriven més interpretacions són els visitants d'orient. No hi ha cap referència de que fossin reis, monarques o savis. L'evangeli de Sant Mateu esmenta la paraula *Mags*. Tampoc es parla de quants eren, un, dos o tres, però s'ha interpretat que en són tres per la quantitat de presents que li ofereixen a l'infant: *or, encens i mirra*.

Vermes diu:

“Mateo y Lucas rara vez dan la misma información en el mismo orden. A veces los temas no son muy diferentes en sustancia, però lo más frecuente es que los dos evangelistas ofrezcan datos totalment independientes.”¹⁴

¹² VERMES, Geza (2007). *El nacimiento de Jesús*. Madrid: Editorial Ares y Mares, pàg.9

¹³ VERMES, Geza, a. c. , pàg.20

¹⁴ VERMES, Geza, o. c. (nota 12) , pàg.26

Tant Vermes com els autors Borg i Crossan, reflexionen sobre els reis Mags i el seu origen. Borg i Crossan, veuen o interpreten el naixement de Jesús com a simbòlic: solstici d'hivern, temps sagrat. I també destaquen la llum com a símbol arquetip.

“ Esta luz no es la luz del Sol, la Luna y las estrellas, pues estos astros no son creados hasta el cuarto día. Más bien, la luz del primer día de la creación es la luz primordial, la luz que existía antes que el Sol, la Luna y las estrellas.”¹⁵

Vermes analitza detalladament la Infància de Jesús relatada per Mateu i Lluc, detectant que els noms dels personatges, el lloc, la data i la residència familiar no coincideix.

“El lugar originario de residencia de sus padres es, en Lucas, Nazaret de Galilea, però en Mateo aparentemente es Belén de Judea.”¹⁶

Però a partir de la Genealogia de Jesús comencen a aparèixer diferents camins en el llinatge de Jesús. També analitza la virginitat de Maria i l'engendrament a través de l'Esperit Sant contextualitzant en l'època els fets. I les diferències en els relats de Mateu i Lluc sobre el lloc del Naixement, per Mateu és Betlem, per Lluc, Natzaret.

El gran enigma és quan va néixer Jesús. Hi ha interpretacions molt diverses i sempre basant-se amb la història real de les quals tenim constància. Vermes analitza l'adoració dels pastors com a possible revelació de l'època de l'any. Els pastors van a adorar l'infant amb els seus ramats i acord amb el calendari agrícola i ramader hauria de ser entre els mesos de Març i Novembre, per tant, no pas a l'hivern sinó entre la primavera i la tardor.

Finalment també analitza l'estel que guia els visitants d'orient que sembla ser que prové de la idea romana de representar un estel amb la mort i amb la vida, tot i que possiblement hi ha fets astronòmics reals: un estel va passar pel cel i es va veure des de la terra, podent semblar que indicava l'establia. Tot són interpretacions.

Vermes conclou dient:

“En particular, tanto en Mateo como en Lucas, Jesús es descrito como el Hijo de Abraham, el Hijo de David y el Hijo de Dios. En Mateo aparece también como el nuevo Moisés.”¹⁷

¹⁵ J. BORG, Marcus; CROSSAN, John Dominic (2009). *La primera Navidad, Lo que los evangelios enseñan realmente acerca del nacimiento de Jesús*. Navarra: Editorial Verbo Divino, pàg.172

¹⁶ VERMES, Geza, o. c. (nota 12), pàg. 31

¹⁷ VERMES, Geza, o. c. (nota 12), pàg.231

Els autors Borg i Crossan, en el seu llibre *La primera Navidad*, es fixen l'objectiu de trobar el significat d'avui i d'abans d'aquests relats. Ho presenten des de la vessant històrica en el seu context el segle I, i el punt de vista contemporani, de com es percep i quin és el compromís dels cristians avui en dia.

*“La Navidad es celebrada por los dos mil millones de cristianos del mundo, una cifra que es aproximadamente el doble de la de la siguiente religión más numerosa, el islam. Además, debido a la importancia cultural y comercial de la Navidad en la cultura occidental, y más allá de ella, también es observada por muchos no cristianos.”*¹⁸

La percepció actual la veuen com:

*“Así, la cosmovisión moderna genera escepticismo ante relatos de acontecimientos espectaculares tales como los narrados en los relatos de la natividad.”*¹⁹

Els autors parteixen de la premissa de no interpretar els textos com un fet o una faula sinó com una paràbola. I defineixen la paràbola com:

*“Una paràbola es una metàfora narrativa, una narración metafòrica, cuya verdad radica en su significado.”*²⁰

Borg i Crossan descriuen cada detall que apareix en els relats dels evangelis com la fixació de Mateu amb Josep com a protagonista del relat o la incriminació d'adulteri de Maria en un primer moment. També detallen el llegat de David com a rei, i l'arribada dels Reis mags per a adorar l'infant.

Al llarg del llibre, acompanyat de fragments extrets del Nou Testament, descriu detalladament tots els elements que es va trobant a les lectures. L'alegria en aquesta festa que descriu Lluc, la podem veure en l'anunciació:

*“Glòria a dios en lo más alto del cielo, y en la tierra paz a los Hombres que gozan de su favor”*²¹

¹⁸ J. BORG, Marcus; CROSSAN, John Dominic, o. c. (nota 15), pàg.5

¹⁹ J. BORG, Marcus; CROSSAN, John Dominic, o. c. (nota 15), pàg.34

²⁰ J. BORG, Marcus; CROSSAN, John Dominic, o. c. (nota 15), pàg.38

²¹ J. BORG, Marcus; CROSSAN, John Dominic, o. c. (nota 15), pàg.222

O bé, en l'Advent:

“...el propósito fundamental del tiempo del año litúrgico conocido como Adviento, los cuatro domingos y cuatro semanas anteriores a la Navidad. Cada Adviento, los cristianos revivien el anhelo y la esperanza del antiguo Israel, y cada Navidad los cristianos celebran el cumplimiento de ese anhelo: Alegria para el mundo: el señor viene.”²²

Finalment, Piñero, amb el llibre *Jesús de nazaret. El hombre de las cien caras*, fa un recull de tots els evangelis i els agrupa per etapes de la vida de Jesús, des del seu naixement fins la seva mort. Aquest llibre ens ha servit, sobretot per il·lustrar a partir de cites originàries dels textos de Lluç i Mateu les diferències que presenten ambdós relats i reflexionar, juntament amb les observacions que ens proposa l'autor.

Aquesta primera cerca dels orígens del Nadal des de la religió, ens ha ajudat a organitzar cronològicament els fets i poder entendre què explica la història. D'altra banda, també ens ha ajudat a veure els diferents debats existents en la comparació dels diversos evangelis i la complexitat de origen de la festa. Aquestes lectures ens han fet reflexionar sobre la veracitat dels textos i han sigut un recurs per aprofundir amb els experts religiosos que entrevistem al documental.

Tot i que no és un dels blocs principals del documental, cal dir que és important entendre els orígens de la festa i així poder comprendre les tradicions que se'n deriven i la complexitat de la celebració des de tots els àmbits.

Hi ha diversos elements que marquen la festa del Nadal des de **bibliografia tradicional o de festes populars**. Hi ha un origen pagà de la festa del Nadal, el solstici d'hivern, amb la nit més llarga i el dia més curt que anirà allargant-se a partir d'aquesta data. És el triomf de la llum sobre la foscor. També, segons el calendari ramader o agrícola es relaciona aquesta data amb el creixement o revifament de la vegetació, símbol de vida. L'Arbre com a decoració de les cases durant el Nadal té un origen en els països Nòrdics, simbolitzant la fertilitat. També és d'origen nòrdic la figura del Pare Noel, inspirat amb el Bisbe Nicolau de Làcia. Fou un home generós que feu moltes ajudes i donacions als pobres, i s'ha adoptat com una figura que reparteix regals a tots els infants aquestes festes. Els nòrdics relacionen la figura del Pare Noel amb el Déu *Odin*, que vivia en una estrella, que s'encarregava d'ajudar a sembrar els camps i vetllar perquè donessin fruit.

²² J. BORG, Marcus; CROSSAN, John Dominic, o. c. (nota 15), pàg.224

COSTUMS ANTICS

Aquestes referències i moltes més les he pogut anar descobrint a partir de les lectures dutes a terme en l'àmbit tradicional i de costums. Un gran text de referència ha sigut el *Costumari Català* de Joan Amades. Aquesta lectura m'ha servit per conèixer com es vivia el Nadal arreu de Catalunya, poble a poble, totes les tradicions, costums, símbols i accions que es duïen a terme per Nadal i en els mesos anteriors. Un treball de recerca molt minuciós.

Amades comença el seu relat en el mes de Desembre explicant l'origen pagà de la festa del solstici d'hivern, posteriorment adoptada pels cristians i convertida en la festa del naixement de Jesús, el Nadal. Parla detalladament de cada àpat típic que es duïa a terme a les diferents contrades de Catalunya, la vida a poblat en aquella època, i va fent comparatives de l'abans i l'avui, reflectint els canvis i l'evolució que ha patit la cultura catalana segons l'època i les necessitats i situació social de cada poble i ciutat.

Segons Amades solien representar el Desembre amb un vell carregat amb un feix de llenya i amb un fanal a la mà, figurant que havia sobreviscut en els temps freds. I relacionaven els fenòmens atmosfèrics tot fent refranys com el conegut:

*“Desembre, gelat i nevat” o “El sol de Desembre i del Gener, porta gelades pel Febrer” o “Desembre nevat, bon any assegurat”.*²³

Amades destaca el Nadal com una de les festes cabdals del calendari. La festa de Nadal coincideix amb el solstici d'hivern, tal com Sant Joan és la festa cabdal del solstici d'estiu.

El Nadal és el moment de l'any en què el Sol arriba a la seva alçada mínima en el zenit, i escalfa menys. Era destacada aquesta data perquè marcava el calendari agrícola i ramader.

L'autor Simorra afegeix:

*“Nadal és una supervivència de la vella festa del solstici d'hivern o festa del Sol Nou o naixent”*²⁴

²³ AMADES, Joan (1982). *Costumari Català, el curs de l'any, Vol. I i V*. Barcelona: Salvat Edicions - Edicions 62, Volum V, pàg.772

²⁴ VIOLANT I SIMORRA, Ramon (1983). *El llibre de Nadal. Costums, creences, significat i orígens*. Barcelona: Editorial Alta Fulla, pàg.15

Segons un altre autor, Capmany, per a cada època de l'any hi ha un refrany i quan ha passat el solstici d'hivern, és a dir, el dia 25 de Desembre, i el dia es va allargant de mica en mica es sol dir:

*"Per nadal, un pas de Pardal"*²⁵

Al Desembre la gent treballava la terra i la preparava per a la sembra. Era i és un època en què no es planta ni es cull res ja que les llavors no germinen. També els ramaders tenien el costum de pensar que els xais i els porcells que naixien per Nadal eren menys propicis a agafar cap malaltia ja que havien nascut el mateix mes que Jesús.

L'autor Joan Soler i Amigó, en el seu llibre *Nadal Català*, recorda com celebraven els romans l'Advent: Adoraven a Saturn que era el déu sembrador o de les llavors, protector dels camps i qui ensenyava a cultivar la terra als humans. També dels romans, n'hem heretat el nom del mes del calendari: *Desembre*. Segons el seu calendari l'any començava al Març, i per tant el Desembre era el desè mes, d'aquí el nom.

Durant el període d'Advent s'havia de fer dejuni (semblant a la Quaresma), i pregària, que duien a terme les persones més devotes. Simorra ens explica en el primer capítol del seu llibre:

*"Aquest període nadalenc que comença quatre diumenges abans de Nadal, fou instituit per l'apòstol Sant Pere en memòria de la vinguda de Crist al món. Dura quatre setmanes que representen les quatre vingudes de Déu, a saber: en la carn, a l'ànima, a la mort i al judici final"*²⁶

L'autor Aureli Capmany, inicia el seu relat amb una frase feta de l'Advent explicant-ne el significat i relacionant-lo, també, amb el calendari de pagès.

"El temps de l'advent" – Té per als cristians una transcendència especial perquè prepara la solemnitat de Nadal i està assenyalat per l'Església com d'expectació, de dejuni i pregària, enllaçat amb el començament de l'any eclesiàstic (...)

*És per als agricultors el temps de donar principi a les feines per a obtenir els fruits que colliran l'any que va a començar (...) Parèmies aplicades a aquest temps de l'any "Cada cosa a son temps, naps i cols a l'advent"*²⁷

²⁵ CAPMANY, Aureli (1981). *Calendari de llegendes, costums i festes tradicionals catalanes, Vol. II*. Barcelona: Editorial Laia, pàg.138

²⁶ VIOLANT I SIMORRA, Ramon, o. c. (nota 24), pàg.25

²⁷ CAPMANY, Aureli, o. c. (nota 25), pàg.107

Capmany relaciona la celebració de la vinguda del fill de Déu al món amb els sentiments de joia i benedicció; el fill de carn i ossos el relaciona amb la Verge Maria; i l'esposament de Maria i Josep amb l'Església.

L'antropòleg Jacint Torrents, en el documental ens explica la part més humana i antiga de la tradició de la terra. Des del culte a la natura fins a la importància de cada element que tenim a la festa, els seus orígens i tradicions.

Aquests autors ens parlen de la celebració del Nadal en una altre època, on la importància de la religió i la tradició era més viva i les celebracions eren dies molt especials, recordades i plenes de contingut.

EL TEMPS I LA NATURA

Un refrany del Pallars, recollit per l'autor Simorra en el seu llibre, resumeix el temps de Nadal:

*“Per santa Llúcia
Un pas de puça;
Per Nadal
Un pas de gall;
Per ninou
Un pas de bou,
I pels reis
Mitja hora creix.”²⁸*

Del llibre d'Aureli Capmany també n'hem extret diverses cites que descriuen cada festivitat amb un refrany o un tret característic de la cultura catalana, que avui encara perdura, tot i que a voltes no sabem ben bé d'on prové o quin és el seu significat.

Relacionat amb la natura i la terra, Amigó parla de la importància de les fogueres com a símbol del Sol, l'escalf i la resplendor, i que ben entrada la nit s'encenien les fogueres, símbol de la lluita i la victòria del sol sobre les tenebres.

També destaca la importància de l'Avet, el Suro i la Molsa en aquesta època de l'any. L'avet és triat pel fet de ser un arbre de fulla perenne, representant a la natura que no mort, i lligat al fred i la neu de l'hivern. D'altra banda, el suro i la molsa són elements essencials del pessebre, i s'utilitzen per fer muntanyes, arbustos i prats de gran realisme.

²⁸ VIOLANT I SIMORRA, Ramon, o. c. (nota 24), pàg.28

Amigó també destaca plantes com el Galzeran (arbust verd amb baies rodones vermelles), el Boix Grèvol (fulles verdes que tenen espines punxants i vores llises o ondulades, també tenen baies vermelles), el Vesc (fulles allargades de color verd groguenc i el fruit és arrodonit i blanc). També la rosa de Jericó i el Pi.

En el documental tant l'antropòleg Jacint Torrents com el rector Jordi Cussó ens expliquen la manca de sentit que avui en dia hi ha en la celebracions de les festes populars, i ens ensenyen la importància que tenen els elements o símbols que hi ha al voltant de la festa, que la gent sovint repeteix sense saber ben bé perquè.

EL PESSEBRE

Pel que fa a la tradició del pessebre, trobem que hi ha una clara coincidència amb la tradició pessebrista als nostres dies. Els protagonistes del pessebre, des del paisatge a les diferents figures, apareixen descrits pels diferents autors. Simorra defineix el pessebre com a:

*"(...) representació gràfica del misteri de nadal"*²⁹

i explica:

*"(...) així mateix, si el fra menor d'Assís va crear la pauta de la plasmació real del Naixement de Jesús dins la menjadora d'un estable on estaven menjant un bou i un ase o mula, també pot haver influït molt en el desenrotllament i popularització del pessebre (...)"*³⁰

Amades també explica la tradició de fer el pessebre. Uns de més casolans representant el misteri del Nadal i d'altres més detallats intentant reproduir una de les escenes a *Judea*. Els feien per la mainada i per poder cantar cançons al seu davant, acompanyats amb instruments diversos com panderetes, castanyoles, ferrets, entre d'altres.

²⁹ VIOLANT I SIMORRA, Ramon, o. c. (nota 24), pàg.94

³⁰ VIOLANT I SIMORRA, Ramon, o. c. (nota 24), pàg.98

L'autor Capmany també parla del pessebre, donant la seva pròpia visió:

“(...) representació plàstica dels naixement de Jesús que començà a fer-se en les llunyanies dels primers segles d’haver estat establerta la nova doctrina, a l’interior de les esglésies, i ha acabat per ésser construït en els domicilis particulars de les famílies devotes, a qui plau per gaudir de xics i grans, cada any en aquesta diada (...)”³¹

Amigó, recupera l’origen del pessebre, per primera vegada escenificat per Francesc d’Assís a la cova de Greccio l’any 1223. Ens explica que els franciscans van divulgar la tradició del pessebrisme i a finals del segle XV s’estén el costum entre la noblesa. No és fins al segle XVIII que el pessebrisme es difon per tot Espanya i Catalunya. Des de llavors, s’han creat fundacions de pessebrisme i una gran xarxa d’artistes al voltant d’aquest.

Una altre tradició també força estesa entre els pobles catalans són els pessebres vivents, on en un escenari natural, persones de carn i ossos fan de figures del pessebre i expliquen la història del naixement de Jesús. La primera representació, recull Amigó, data l’any 1956 a Engordany, Andorra.

En el documental, tant en Josep Mola, com en Jordi Cussó, com el Bisbe Godayol, com el sociòleg Gerard Coll ens expliquen el sentit del pessebre avui en dia i la seva representació, i a més a més ens mostren una cara canviant o evolucionada d’aquest símbol com a objecte de manifestació o reivindicació o de denuncia, de l’artista.

SANT NICOLAU O PARE NOEL

Amades descriu Sant Nicolau com el patró dels nois. A Barcelona no era celebrat com avui en dia, sinó que la festa consistia en fer una recapta matinal d’aliments pel poble, i a la tarda es feia un berenar amb tot allò aconseguit. A vegades els donaven diners que també anaven destinats al berenar en comunitat. Els nois solien anar disfressats durant la col·lecta, i un anava vestit de Bisbe simulant ser Sant Nicolau.

En canvi al Ripollès s’ajustava més a la festa que avui en dia coneixem ja que els nois feien creure que Sant Nicolau portava llaminadures i joguines. J. Amades descriu el Sant Nicolau com:

³¹ CAPMANY, Aureli, o. c. (nota 25), pàg.137

“(...) el paral·lel cristià d’un de tants personatges mítics, que, vers la darrerria i el començament de l’any, campegen per tota la vella Europa, els quals porten els dons de l’any nou com a signe d’abundància, sobretot per la mainada (...)”³²

Amigó recull l’origen de Sant Nicolau en la persona del Bisbe de Mira al segle IV de l’Àsia Menor.

“El seu culte es va estendre per Europa durant l’edat mitjana, i de seguida va desvetllar una gran popularitat.”³³

Aquest punt, exposat pel Bisbe Godayol en el documental, ens fa veure que el personatge del Pare Noel que avui coneixem, és una alternativa o complement als personatges dels Reis, i com ells ofereix regals als nens i els reparteix per les cases. No té un origen extern del tot sinó que hi té un sentit dins la festivitat.

SANTA LLÚCIA

Violant i Simorra ens descriu, des de la Puríssima, com la primera festa del cicle de festes Nadalenques, fins la Mare de Déu de la Candelera, que tanca el cicle de festes del Nadal, fent un repàs de les fires de Nadal (Santa Llúcia i Sant Tomàs), on es venen figures bíbliques per a la decoració de la llar i el pessebre.

“Santa Llúcia la bisbal, a tretze dies de Nadal”³⁴

Aquest refrany, recollit per J. Amades, prové de La Bisbal i com en molts pobles, la santa se la fan seva. D’aquesta manera tenim gran varietat d’històries de sants arreu de Catalunya.

Segons l’autor Aureli Capmany, al refrany, en comptes de tretze en son dotze dies. Aquest autor també recull el refrany:

“Per santa Llúcia, pas de puça”³⁵

Referint-se a l’allargament de la claror diürna.

³² AMADES, Joan, o. c. (nota 23), Volum V, pàg.857

³³ AMIGÓ, Joan Soler (1995). *Nadal Català*. Barcelona: Editorial Pòrtic, pàg.114

³⁴ AMADES, Joan, o. c. (nota 23), Volum V, pàg.875

³⁵ CAPMANY, Aureli, o. c. (nota 25), pàg.118

La fira de Sant Tomàs era celebrada el dia 21 de Desembre fins a la festa del Nadal pròpiament dita que es celebrava el dia 25. Capmany explica:

“Nadal – “Per Nadal cada ovella a son corral” I és així, perquè la nit de Nadal és tota ella diferent de les altres, és dolça i amorosa i plena de melangia; els estels la il·luminen i el foc de la llar escalfa; és una nit d’àngels i de somnis; té l’encís de la suavitat i de la placidesa. És la nit en la qual el món cristià commemora el fet més meravellós que han presenciat els homes (...) les tals matines i missa del gall eren considerades com una mena d’espectacle, al qual assistien les gents per admirar les habilitats dels organistes, que entre verset i verset dels Salms feien llargues tocadetes (...)”³⁶

L’estació de l’hivern comença amb la festivitat de Sant Tomàs i no pas per Cap d’Any com marca el calendari. A partir d’aquest dia començaven les fires que durarien fins la vigília de Nadal amb participació de indianaires, marxants de robes, mantellinaires, sedaires, sabaters calderers, romanillers i mestres, entre d’altres.

Amades explica que Nadal és la festa dels pastors ja que van ser triats per la Mare de Déu perquè fessin companyia a l’infant Jesús. És l’únic dia de l’any que els pastors fan festa, i diuen que aquell dia és Nostre Senyor qui cuida els ramats.

“El Nadal és considerat com la festa més alegre de l’any pels qui la poden celebrar a recer de la família, i la més trista pels qui no en tenen o se’n troben allunyats.”³⁷

Encara que per molts no els ho sembli, la fira de Santa Llúcia de Barcelona és significativa ja que obre un període de festes.

ELS PASTORETS

Els Pastorets són també una tradició molt arrelada a Catalunya. La representació del naixement de Jesús a partir dels pastors, amb la intervenció del dimoni, es sol fer a molts pobles i ciutats, cadascú amb el seu tret personal o característic que els fa diferents i únics de cada lloc.

Amigó ens parla de l’origen els Pastorets. Diu que provenen dels drames medievals que eren recitats i cantats en llatí. Durant els segles XVII i XVIII, es van prohibir les representacions dels

³⁶ CAPMANY, Aureli, o. c. (nota 25), pàg.129

³⁷ AMADES, Joan, o. c. (nota 23), Volum I, pàg.161

pastorets als temples. Tot i així se'n van continuar fent fins al segle XIX, moment en que els pobles se les fan seves i les popularitzen.

En el documental veiem l'exemple d'una de les obres de pastorets que es duen a terme arreu de Catalunya en aquestes dates. Concretament la del poble de Marata.

EL TIÓ

Fer cagar el tió també és molt present a la tradició catalana el dia de Nadal. Un tronc que si l'has alimentat els dies anteriors a Nadal, quan el piques amb un bastó "caga" regals. Un exemple de tradició canviant que, com bé diuen l'antropòleg Jacint Torrents i el sociòleg Gerard Coll, s'ha humanitzat i ha passat a formar part del consumisme i el malbaratament d'aquestes dates.

Capmany fa un recull de cançons per a fer cagar el tió de diverses zones de Catalunya, n'esmento la d'Igualada:

*"Caga tió,
caga turró,
d'avellana o de pinyó,
d'escolpet serà millor,
caga tió,
que són festes d'alegria,
pixa vi blanc,
que són festes de Nadal."³⁸*

Aquesta cançó la cantava la mainada mentre amb un bastó picaven el tronc que els havia de cagar regals i llaminadures.

LA SOLIDARITAT

Antigament hi havia el refrany:

"Per Nadal, qui res no estrena, res no val"³⁹

Referent als pastors que esperaven estrenar roba per anar a la missa del gall. També amb la idea simbòlica de desfer-se d'allò vell i començar amb vestits nous.

³⁸ CAPMANY, Aureli, o. c. (nota 25), pàg.136

³⁹ AMADES, Joan, o. c. (nota 23), Volum I, pàg.67

Hi havia accions solidaries arreu, convertides en tradicions com la caritat dels quaranta pans que consistia en repartir pa a quaranta pobres per tal de que poguessin menjar pa, encara que fos només el dia de Nadal. També era costum fer rifes en els cafès on hi havia tres premis: el primer un indiot; el segon un pollastre; i el tercer, torrons, vi dolç i vi ranci.

Hem vist en el documental que la solidaritat no s'ha perdut i molt menys en aquests dies de l'any en que la gent està més sensibilitzada i vol compartir la seva joia amb els altres, com bé ens explica el Bisbe Godayol i el voluntari de la Creu Roja.

ELS REIS

Finalment, els *Reis* o l'*Epifania*. Es diu que aquesta festa té doble caràcter, per una banda religiós i per altre banda profà. Capmany descriu:

*“Epifania – paraula d’origen grec que equival a dir presentació de Jesús en el món dels homes com a veritable déu per medi d’un misteri nou i mai no vist, ni esdevingut.”*⁴⁰

En aquest moment de l'any els romans celebraven les festes dedicades al Déu Saturn.

J.Amades recull la tradició dels Reis d'Orient extensament. Una de les llegendes recollides diu:

*“Dels tres reis, l’un és ros perquè és d’una terra on tota la gent és rossa; un altre és negre per la mateixa raó que el seu company, i el tercer és blanc, no pas perquè sigui vell; tot al contrari, precisament és el més jove de tots. Però heus ací que al moment d’arribar a Betlem i veure la gran resplendor que sortia de la cova, afanyós de poder ésser ell el primer d’adorar, va apartar a empentes els seus companys que el precedien a fi de poder-s’hi posar al davant. El Jesuset, com a càstig perquè abusava de la seva joventut, li va fer ben blanques la cabellera i la barba, talment com si fos vellet.”*⁴¹

La mainada fa una carta expressant els seus desitjos i l'entreguen als patges dels reis que s'avancen i que prometen fer-los arribar. Seguidament la nit de reis per tal de rebre regals els infants posaven una sabata al balcó. Depèn de la població de Catalunya canviaven la sabata per un cistell o un cove.

⁴⁰ CAPMANY, Aureli, o. c. (nota 25), pàg.156

⁴¹ AMADES, Joan, o. c. (nota 23), Volum I, pàg.401

Algunes llegendes expliquen que uns nens molt pobres van voler fer una ofrena al nen Jesús, que com que era molt pobre, no tenia sabates, i van decidir donar-li les seves. El Jesuset agraït no sols no els hi va acceptar sinó que els va omplir de regals.

L'*epifania* era coneguda antigament com la festa de les llums, i en molts temples religiosos s'omplia de llum aquell dia per adorar els Sants Reis.

CONCLUSIONS

Aquesta vessant més tradicional ens ha servit per poder extreure els elements o símbols que precedeixen el Nadal i aprofundir un per un amb els experts. També hem après molt del que era abans i ara, i hem pogut comprovar o contrastar que la cultura no és estàtica com ens diu l'autor Fidel Molina Luque en el seu llibre *Interculturalitat i Educació*, sinó que és canviant i s'adapta a la societat en cada moment històric, segons les necessitats dels habitants d'una civilització.

També ens han ajudat llegir els autors R.Violant i Simorra i Aureli Capmany que fan un recull de les tradicions, orígens i creences de la cultura tradicional catalana a cada mes de l'any. Hem seleccionat els volums que descriuen el mes de Desembre i Gener ja que és l'època de la festa del Nadal: des de l'advent fins passat Reis.

Del llibre de R. Violant i Simorra, n'hem extret informació bàsica de costums i tradició juntament amb alguns versos que completen i exemplifiquen cada etapa i festivitat. Les festes sobretot són religioses i agrícoles, com ja s'ha esmentat anteriorment, i Simorra afegeix:

*"I des del segle xvi, ja es troben establertes les vacances de Nadal a Reis; de forma semblant a com les celebren els escolars actualment"*⁴²

Simorra fa esment, en la segona part del seu llibre, a les festes de Nadal celebrades fora de Catalunya, i els similars o diferents elements que s'hi troben: L'arbre, els rams, el sopar i el pa de Nadal.

Parla de l'arbre com a símbol representatiu de les divinitats procreatives del bosc, o com a divinitat fecundant. Un concepte comú a Rússia, Silèsia, Alemanya, França i Itàlia. La figura del Pare Noel com un vell barbut, símbol de Nadal pels nòrdics que ha sigut el substitut de l'originari Sant Nicolau. Per Nadal els rams de vesc i de boix grèvol, fan d'element decoratiu a les vetllades familiars. Aquest costum es manté i es comparteix a França, Alemanya, Suïssa,

⁴² VIOLANT I SIMORRA, Ramon, o. c. (nota 24), pàg.15

Anglaterra, Àustria, i en general Nord, Centre i Sud d'Europa i Orient Asiàtic. Durant l'època nadalenca també son recurrents els focs de Nadal en els països Anglesos, Alemanya i Bretanya.

Relacionant la celebració del Nadal fora de Catalunya també hem fet una cerca exhaustiva a la xarxa i n'hem pogut extreure una idea general de com es viu el Nadal a altres països.

Arreu del món es celebra el Nadal, però hi ha algunes cultures que no ho fan, com és el cas dels Testimonis de Jehovà. Ells celebren la mort de Jesús i no pas el seu naixement per dos motius principalment: un és que en aquell temps encara no es celebrava la festa del Nadal com la coneixem avui en dia sinó que es va començar a celebrar a partir de l'any 243 d.C. com bé diu la *New Catholic Encyclopedia*; l'altre és que no hi ha cap prova de que Jesús naixés exactament en la data del 25 de Desembre, ni tampoc se'n fa cap referència a la Bíblia.

Altres comunitats, com és el cas dels cristians ortodoxes, generalment de la Europa Oriental, celebren la festa del Nadal el dia 7 de Gener. Els Jueus no celebren el Nadal, però coincideixen les dates amb la seva festa de la "*Jánuka*" on també s'intercanvien regals amb la família. A Japó, no es celebra el Nadal ja que no són cristians, i la religió majoritària és el Budisme. Ells celebren sobretot l'any nou i netegen les seves llars, els armaris, i els comptes per a l'entrada d'any. El dia 1 de Gener s'anomena *Omisoka*, i la festa dura quatre dies. Tot i així, des dels anys 70 comencen a celebrar el Nadal en la seva vessant més comercial.

A cada país hi ha una tradició i una celebració diferent. Per exemple, a Bèlgica el dia de Nadal surten a patinar sobre els rius gelats, i Sant Nicolau (4 de Desembre) comprova que els nens s'hagin portat bé durant l'any. A Alemanya, els nens reben els regals sota l'arbre de Nadal de cada casa, de pi natural, adornat amb fotos familiars i llums d'un sol color, i xocolata i galetes que els hi du *Saint Niklass*. A Finlàndia, tenen molta tradició a decorar les cases i penjar banderes d'arreu del món en símbol d'agermanament entre els pobles. A França, també reben la visita de Sant Nicolau que du regals el dia 6 de Desembre. A Islàndia hi ha costum d'encendre una espelma blanca per rebre el nou nat, i tretze trols o *Jólasveinar* descendeixen per les muntanyes per repartir regals als nens que s'han portat bé. A Itàlia, acostumen a menjar un plat de lleties quan acaba l'any per tenir diners l'any següent. A Polònia, fan un pessebre de titelles i a taula posen un cobert més i una fulla de cresta que els comensals tallen com a símbol de reconciliació. A Letònia, abans d'agafar cada regal de sota l'arbre s'ha de recitar un petit poema, també fan grans fogueres per acabar amb els problemes i passar a l'any següent nets. En el Regne Unit el vesc hi té un paper molt important per protegir dels dimonis i dur sort a les llars. A Gran Bretanya llencen petards, els anomenats "*crackers*". A les Filipines, celebren el Nadal de manera similar als Espanyols, ja que va ser una colònia espanyola i s'hi va implantar la religió catòlica. A la Índia, cobreixen les parets de les llars amb làmpades, i flors de pasqua. A

Rússia celebren la *Babushka* que és una figura nadalenca, en *Ded Moroz* reparteix regals entre els nens que s'han portat bé durant l'any. A Perú, es crema un ninot vestit amb draps vells i omplert de paper de diari representant l'eliminació d'allò vell per a la vinguda d'allò nou. A Argentina, esperen la vinguda del Pare Noel i els seus regals sota els arbres de Nadal, tot encenent una espelma rosa a l'espera de la seva vinguda. A Mèxic, tenen costum de recordar el moment de la cerca de casa de Josep i Maria a Betlem, que relaten els escrits Bíblics, i van de casa en casa picant i demanant posada.

Totes aquestes visions diferents de la festa fan que a l'escola el tracte no sigui unitari. La diferència de procedències d'estudiants d'arreu del món, afecta a l'hora de comportar-nos i adaptar-nos a noves cultures que no son la nostra. Com ens diu la Isabel Garcia sobre els immigrants en el documental, fent esment al respecte i a la preservació d'aquestes tradicions com a un símbol d'identitat de cada persona o col·lectiu.

Hi ha països que aquestes dates de l'any no tenen un temps fred i nevat sinó que gaudeixen de les platges amb calor i un refresc. A Austràlia celebren el Nadal durant el seu estiu, per tant l'ambient és diferent, tot adaptant les figures nadalenques al clima de la zona. A Brasil també hi ha un clima càlid i acostumen a llençar vaixells de paper al mar amb flors i altres presents, esperant que la marea els hi torni, a l'hora que beneeixen l'any nou invocant la Deessa dels Mars, *Yemanjá*. També llencen focs artificials.

Hi ha moltes supersticions com la roba interior que et poses per a tenir bona sort, vermella a Espanya, groga al Perú. O el present per aquells nens que s'han dut malament durant l'any els hi recorden a Islàndia amb una patata i a Espanya amb un tros de carbó dolç.

Aquestes són algunes de les tradicions i costums que el sociòleg Gerard Coll es pregunta si són passatgeres o realment les estem incorporant a la nostra tradició.

El treball de camp ens va permetre trobar autors, dins la **bibliografia educativa**, com Josep Antoni Jordán i Fidel Molina Luque. En els seus llibres situen històricament les immigracions que hi ha hagut al món i les repercussions que tenen tant positivament com negativament en les societats i, concretament, en l'educació.

L'autor Josep Antoni Jordán, parla de que la heterogeneïtat de cultures presents avui a Catalunya creen un repte pedagògic.

A la introducció parla de que el treball vol:

“(...) oferir una perspectiva global de les qüestions centrals que creuen els camps de l’educació multicultural.”⁴³

Dins la realitat multicultural que avui hi ha a Catalunya, Jordán explica quines transformacions o conseqüències s’han vist reflectides en l’àmbit educatiu:

“(...) el sistema educatiu ha constituït un dels principals mitjans de discriminació i, a la vegada, un dels vehicles privilegiats per assolir l’èxit vital dels seus fills.”⁴⁴

En un primer moment, l’autor ens situa els orígens de les migracions i els motius d’aquestes, fent repàs de l’estat d’Espanya i Catalunya, aportant dades:

“(...) els corrents migratoris que acompanyaren a l’expansió econòmica de molts països occidentals després de la recuperació de la II guerra mundial. El motiu fou doble, per una banda, la demanda d’obres davant d’una indústria progressivament més puixant, per altre banda, la pròpia fascinació que aquests països exerciren de manera espontània amb el seu desenvolupament sobre un abundant contingent de població amb manques vitals en d’altres societats menys avançades.”⁴⁵

“Espanya ha passat de ser un país d’emigració a ser un focus de creixent immigració, així segons estimacions globals, es poden detectar uns 735.000 estrangers entre residents permanents i irregulars (...) a Catalunya, sempre segons estimacions, s’ha arribat a diagnosticar uns 150.000 immigrants del Tercer Món, tot això sens comptar a d’altre estrangers procedents de països avançats i, encara més, sense estimar la possible expansió demogràfica dels primers (...)”⁴⁶

Jordán incideix amb les minories, tan culturals com lingüístiques, i la seva poca veu en una societat on domina una cultura o llengua per damunt de les altres:

⁴³ JORDAN, Josep Antoni (1992). *L’educació multicultural*. Barcelona: Ediciones CEAC, pàg.8

⁴⁴ JORDAN, Josep Antoni, a. c. , pàg.13

⁴⁵ JORDAN, Josep Antoni, a. c. , pàg.13

⁴⁶ JORDAN, Josep Antoni, a. c. , pàg.15

“sempre ha existit una complexa heterogeneïtat de minories culturals/ lingüístiques, sovint lligades a un territori i a una tradició històrica” “(...) es detecten al voltant de 50 minories territorials.”⁴⁷

L'autor creu que un dels factors que poden haver ajudat a les minories a conservar la cultura i la llengua ha sigut el recolzament de sectors públics i privats de la societat.

Jordán parla de les cultures dominants en una societat que fan que la resta activin mecanismes de defensa vers la identitat original i s'aïllin ja que tenen la voluntat de mantenir la seva cultura tradicional. Parla de l'experiència individual vers l'ideal d'igualtat, justícia, participació, respecte i pluralisme. L'autor ens vol conscienciar de la originalitat i la singularitat de cada cultura i anima a comprendre i respectar-la en l'àmbit educatiu.

Segons l'autor la cultura mai no és estàtica ja que creix amb el contacte entre diversos grups socials:

“(...) la cultura esdevé la font principal dels continguts i de les finalitats proposades per l'educació”⁴⁸

Cada cultura reproduceix els comportaments essencials d'aquesta. Jordán conclou que hi ha una relació entre socialització, culturització i educació. Hi ha minories ètniques amb risc de marginació social. Tot i així, l'objectiu que es fixa l'educació, segons Jordán, és la socialització de tots els individus i grups en la comú i única cultura dominant. Els programes d'educació multicultural són producte de concessions que els poders polítics fan als grups minoritaris amb la finalitat de proporcionar-los una satisfacció mínima en l'àmbit escolar.

Segons el parer de l'autor, el paper de l'escola com a dinamitzador social té mancances, ja que no pot arribar a tot. Ofereix la igualtat d'oportunitats educatives, i vetlla per la unitat en la diversitat. Des de l'escola també es nodreix la varietat i la riquesa.

L'autor Fidel Molina Luque ens situa històricament i ens afirma que el fet migratori no és nou, sinó que les cultures fa molts anys que conviuen entre elles. Però en l'actualitat busquem un sentit nou a les relacions humanes.

⁴⁷ JORDAN, Josep Antoni, o. c. (nota43), pàg.15

⁴⁸ JORDAN, Josep Antoni, o. c. (nota43), pàg.31

L'interculturalitat en l'educació és un tema delicat, ja que sovint podem caure en el parany de potenciar el racisme i la xenofòbia cap a les persones estrangeres. Segons l'autor, creu que des de l'escola és un bon lloc per a treballar aquest punt de vista i ho resumeix de la següent manera:

“L'educació intercultural participa d'una visió interdisciplinària amb arguments i elements propis de la Sociologia, Pedagogia i Antropologia.”⁴⁹

El fenomen de la migració esdevé quan els habitants d'un país pobre i amb desigualtats, busquen una millora econòmica, social i millor qualitat de vida en un altre entorn o país. La distribució desigual de riquesa mundial en l'actualitat fa que el nombre de migracions creixi.

Com bé explica l'autor del llibre, hi ha un debat per a la segmentació i jerarquització entre les societats i individus:

“(…) L'alteritat de grups humans es reflecteix en diferències de costums, familiars, de mentalitats, economia, etc. Entre aquestes diferències grupals o de continuïtat, el nostre col·lectiu vol ser superior als altres: L'etnocentrisme com a ideologia bàsica ha servit, i continua avui servint, com a mecanisme integrador del grup propi i certesa de la superioritat d'aquest sobre tots els demès, explicada a través de raons d'elecció, divina, de desenvolupament civilitzador o de racionalitat científica”⁵⁰

Luque esmenta l'autor Moreno: *“Sols hi ha un pas de la diferència a la desigualtat.”⁵¹*

La diversitat cultural es basa en la llengua, costums, religió i valors comuns, segons el recull que en fa Luque dels autors Weber i Bath. Per aquest motiu en una mateixa societat on hi coexisteixen diverses cultures és bàsica la comprensió, la tolerància i el respecte entre elles.

Des de l'educació, Luque, diu que hi ha una estratègia per al canvi d'actitud i prejudicis per potenciar la millora de les relacions racials i ètniques. Tot i així, el *Mass media* sovint potencia una percepció errònia d'una ètnia o col·lectiu estranger.

Luque, admet que actualment el sistema educatiu espanyol reproduïx les desigualtats ètniques a través de llibres o professors.

⁴⁹ LUQUE, Fidel Molina, o. c. (nota 4), pàg.7

⁵⁰ LUQUE, Fidel Molina, o. c. (nota 4), pàg.11

⁵¹ LUQUE, Fidel Molina, o. c. (nota 4), pàg.12

“Entre d’altres conceptes, crec que s’hauria de fer especial menció i comentari de termes com ara raça, etnicitat, cultura, multiculturalisme i educació intercultural, que poden ser els fonaments per edificar sobre ells un discurs teòric i aplicat en relació a la realitat actual.”⁵²

Avui en dia hi ha discursos de si la cultura és dinàmica o estàtica, si una cultura és superior que una altra, si tenen igual valor, etc. Luque ens aclareix:

“La cultura és un fenomen únic humà que agrupa els aspectes simbòlics i apresos de la societat humana inclosos la llengua, el costum i la convenció. Les cultures son conjunts de formes de vida i visions del mon.”⁵³

Segons la classificació de l’autor, hi ha dos tipus de cultures, l’expressiva i la instrumental. Per aquest treball ens hem basat en l’expressiva que engloba el folklore, la tradició, els costums, els estils de vida, la identitat col·lectiva, ja que es un àmbit que té molt de pes en la festa del Nadal.

Finalment, destacar una de les afirmacions que ens diu Luque:

“Els alumnes d’altres cultures immigrants són alumnes que pateixen una desigualtat social, que es tradueix en una desigualtat d’oportunitats i que comporta un futur més o menys hipotecat de cara la realització personal – professional”⁵⁴

Aquests dos llibres en l’àmbit de l’educació ens han servit per veure quin ha sigut el canvi o evolució de l’educació en els últims anys, condicionada per la interculturalitat i la multiculturalitat que hi ha al país, sense deixar de banda el context històric d’immigracions a l’estat espanyol.

De la **bibliografia sobre consumisme i societat** hi ha una lectura que ens ha semblat molt interessant i crítica respecte la societat d’avui i la simplicitat en l’explicació dels fets de l’actualitat. El llibre és *La festa a Catalunya Avui* de l’autor Manuel Delgado, sociòleg.

Aquest llibre recull tots els àmbits que tractem al documental, i afirma i desmenteix rumors que tots veiem, vivim o sentim (els veiem a continuació).

⁵² LUQUE, Fidel Molina, o. c. (nota 4), pàg.17

⁵³ LUQUE, Fidel Molina, o. c. (nota 4), pàg.19

⁵⁴ LUQUE, Fidel Molina, o. c. (nota 4), pàg.33

Delgado parla de la festa, els orígens, significat, simbologia i actituds vers aquesta:

“Hi ha festes que obeeixen a la circularitat repetitiva dels cicles naturals, de treball o domèstics, o també a la dels calendaris institucionalitzats: els solsticis i equinoccis, la sembra, la verema, el Primer de Maig, Nadal, la castanyada, (...)”⁵⁵

L'autor manifesta que les festes són un habitacle sagrat dins dels temps, és a dir, un refugi per a l'ésser humà que dona sentit a la seva existència. Delgado parla de la festa com a ritual, definit com un acte o seqüència d'actes simbòlics pautats i repetits al llarg dels temps. D'aquests rituals també se'n deriven conseqüències simbòliques. Segons ell:

“(...) la festa el que fa és fer-nos avinent que la societat no pot envellir i que totes les societats han estat fetes per durar i no per canviar.”⁵⁶

L'autor esmenta que la cultura ens informa de l'origen de l'univers social. Parla de l'actitud o comportament que hi ha vers la festa o celebració i el que es creu adient fer o sentir en aquesta. Parla de la festa com a alliberament per a les persones.

“Són les festes caracteritzades per l'expressió gairebé obligatòria de sentiments d'alegria, on la gent es lliura a la gresca i sembla especialment indicada l'exteriorització de comportaments diguem-ne poc discrets (...)”⁵⁷

Delgado parla de la festa com un dia especial que surt de la naturalitat i per tant dona peu a la bogeria o la celebració on s'hi permeten comportaments que durant l'any no són apropiats. Ho descriu com un canal pel qual les societats es desfoguen o s'allunyen de la realitat o d'allò prefixat.

Per l'autor, la festa potencia vincles familiars o amistosos i reuneix als individus:

“La festa crea societat, estableix o renova un compromís entre humans, que la gestualitat ritual s'encarrega de rubricar. Una festa és una pacte, d'igual manera que no hi ha pacte que d'una forma o altre no s'exigeixi a si mateix una constatació festiva.”⁵⁸

⁵⁵ DELGADO, Manuel (1992). *La festa a Catalunya Avui*. Barcelona: Editorial Barcanova. pàg.25

⁵⁶ DELGADO, Manuel, a. c., pàg.31

⁵⁷ DELGADO, Manuel, o. c. (nota 55), pàg.32

⁵⁸ DELGADO, Manuel, o. c. (nota 55), pàg.67

Delgado compara el que ell va viure de jove amb la cultura d'ara. Antigament per Sant Nicolau es demanaven diners o per Nadal s'acostumaven a fer sacrificis d'éssers vius. Hi ha refranys que ho il·lustren:

*“Ara ve Nadal,
matarem el gall,
i a la tia Pepa,
li'n donarem un tall”⁵⁹*

També parla de les trapellereries que feia el jovent pels carrers en dies de festa:

“Tothom pot ser pillatge dels nois aquella nit i més d'un es trobarà, a l'hora d'assistir a la Missa del Gall, amb una gran foguera davant l'església sense saber que la llenya que crema era seva.”⁶⁰

Les festes o celebracions no són fets arbitraris. Delgado parla del consumisme i el malbaratament en aquesta època de l'any, relacionant-ho amb la cohesió, la sociabilitat i el prestigi de cadascú. Esmenta que gran part del patrimoni familiar o ingressos estalviats es malbaraten en aquestes dates per convidar i fer regals a la família, o guarnir la casa.

En el documental es veu que aquesta afirmació no és del tot certa i que amb la crisi que patim aquesta situació ha canviat.

Delgado dona un tomb a l'essència de la festa que coneixem avui en dia i ens explica la transformació i les actituds que s'adopten en aquests nous temps més laics.

“La progressiva disminució de festes ha vingut acompanyada d'altres fenòmens, auspiciats no sempre es de l'administració, com és el trasllat dels dies festius tradicionals al diumenge.”⁶¹

L'autor destaca la no implicació d'alguns col·lectius o individus a la festa, que no la celebren o no ho fan com la costum o tradició diu. A vegades, aquesta no implicació significa distància o aïllament o dur a terme altres activitats externes o desvinculades a la festa.

⁵⁹ DELGADO, Manuel, o. c. (nota 55), pàg.64

⁶⁰ DELGADO, Manuel, o. c. (nota 55), pàg.60

⁶¹ DELGADO, Manuel, o. c. (nota 55), pàg.105

Al voltant de la festa de Nadal, s'ha creat una bombolla comercial per a treure'n profit. Des de firaires antigament fins les grans campanyes de publicitat avui. Delgado creu que aquesta publicitat enganya a la festa i fa que aquesta perdi poc a poc el seu sentit.

“Una altra manifestació de rapinya festiva que no podem oblidar és la comercial. No hi ha dubte que la sociabilitat que la festa exalta (...) genera despeses i que, a més de la indústria específicament festiva de què hem parlat, el comerç en general es beneficia de les celebracions.”⁶²

El documental en dona fe en el bloc dels comerciants que viuen la festa des d'una vessant estrictament comercial.

Delgado afirma que continua dominant el gust per la ruralitat i l'autenticitat de les celebracions tradicionals, i que tot i que les festes s'adaptin als nous temps o a la vida més urbana, no hauríem de perdre de vista els orígens d'aquestes celebracions. D'aquí l'interès del documental en resseguir pas a pas les diferents facetes del Nadal actual.

Un dels elements que també repassa Delgado en el seu llibre és la cultura exterior que s'adapta a la ja existent. Dins d'aquesta cultura inclou el debat de la decoració de les cases o bé amb un arbre o amb un pessebre, o el debat de si els regals els du el Pare Noel, el tió, els Reis d'Orients o tots alhora. L'autor s'indigna al veure que a moltes llars opten per doblar o fins i tot triplicar la quantitat d'obsequis nadalencs per aquest motiu.

PREMSA CONSULTADA

Aprofitant l'època Nadalenca de l'any 2014, vaig fer una **bibliografia de premsa** fent un repàs dels diferents diaris que publicaven articles opinió. A partir de la pregunta plantejada pel mitjà: *¿T'agrada el Nadal? ¿Detestes el Nadal?* incloem alguns dels raonaments o sentiments que exposaven críticament els lectors.

La comparativa de Isidre Brunet Nieto, de Pont de Vilora: *Fiestas Navideñas = Consumismo*
“Las fiestas de Navidad , se han convertido en una locura de consumismo. Los valores humanidad y sentimientos de familia y amigos , se han quedado al lado frente a la orgia de las multinacionales que nos incitan a comprar.” dijous, 11 desembre 2014, *El Periódico*.⁶³

⁶² DELGADO, Manuel, o. c. (nota 55), pàg.131

⁶³ *El Periódico* (2015) *T'agrada el Nadal? Detestes el Nadal?* [en línia] <http://www.elperiodico.cat/ca/entre-tots/tema/tagrada-nadal-detestes-nadal-3970>

La trista visió de Pat Villanueva de Vilassar de Mar posant per exemple una família mal avinguda i la manca de sentit la festa amb *La otra Navidad*.

“La otra Navidad es la de los 8 niños y 21 adultos que el mar se ha tragado cuando se dirigían a España en patera, quien sabe si en busca de esta Navidad que jamás conocerán. (...) Celebremos pues la Navidad como cada año, sin hacernos grandes preguntas de adónde ha ido a parar el origen cristiano de esta fiesta que es ahora más pagana que otra cosa por más villancicos y pesebres que proliferen a cuya figura del ‘caganer’, parece que se le rinde más culto que a las que representan la Sagrada Familia. Nos reuniremos sentados ante una mesa de excesos pantagruélicos a la que no todos acuden con la puntualidad requerida, ni valorarán en la dimensión deseada, todo el esmero y dedicación aportada por los anfitriones, que ya se darán por satisfechos con tal de que no se produzcan acaloradas discusiones a boca llena. (...)”
Dimarts, 9 de desembre del 2014, *El Periódico*.⁶⁴

En Jordi Martínez Irigoyen de Barcelona, explica la seva situació complicada degut a la crisi i la pèrdua de sentit que ha patit aquesta festa per a ell. Amb el títol: *La rutina del Nadal*

“Sempre segons la meva experiència, el Nadal ha perdut gran part del seu sentit. Per culpa de la crisi vaig haver de deixar el meu pis per anar a viure amb la sogra. Això vol dir que estic tot l'any amb ella i que el Nadal, doncs, ha perdut aquell fet de relació amb la meva pròpia família, a això em refereixo quan parlo de rutina. Per a mi des de fa uns quants anys el Nadal s'ha convertit en uns dies més de festa en els què menjo una mica més i bec vi i cava, però això ja ho faig tot l'any quan hi ha una festa d'aniversari. Pel que fa al sentit religiós, no cal ni parlar-ne perquè fa temps que sóc agnòstic. Per dir quelcom a favor: m'agrada veure els carrers guarnits perquè em recorden altres temps, quan el Nadal era meravellós.” Dissabte, 6 de desembre del 2014, *El Periódico*.⁶⁵

Des de Albalat de la Ribera, l'Adrià Fuentes, ens fa una retrospectiva en el passat i les seves vivències del Nadal fa 72 anys. Amb: *On és el Nadal?*

“No sé si són els temps els que canvien o la mentalitat de les persones. Sóc una persona gran, tinc 72 anys. Vaig néixer el 1942. Des d'aleshores he celebrat el Nadal de diverses formes. (...) He de dir que sóc creient. Per tant, per a mi, el Nadal és la celebració del naixement de Jesús. Sí, ja sé que és una festa que es va agafar d'una de pagana: el naixement del sol. D'acord. Però un dia o un altre, qualsevol que fos s'havia de celebrar el naixement de Jesús. Són segles de tradició que no seré jo el qui els tregui. Deixant apart tot això, una de les coses que m'agraden del Nadal és la

⁶⁴ *El Periódico*, o. c. (nota 63)

⁶⁵ *El Periódico*, o. c. (nota 63)

intimitat de la família. Són uns dies per a que pares, mares, fills, filles, néts, i nétes, oncles, nebots i nebodes, puguem conviure unes estones de vida familiar, records, anècdotes... Això m'agrada. Els dinars, els sopars, tots familiars... Quina estampa més bonica, veure a tota una família a l'entorn d'una taula! (...) Els grans centres comercials i els no tan grans fan el seu negoci. Les grans ciutats s'adornen amb llums, flors, decorats, i la gent va boja pels carrers apretats, depressa, com si s'anés a acabar el món. Altres aprofiten per a fer unes petites vacances --que no em sembla malament-- I vull acabar. I en acabar, em pregunto: on és el Nadal? Es això el Nadal? Què es el Nadal?”, Dimecres, 3 de desembre del 2014, El Periódico.⁶⁶

Manel Serrano i Soisa de Sant Joan Despí també troba a faltar el seu nadal de la infància amb *Tornar a ser nens*.

“Tot canvia depenent de l'edat de cadascú al llarg de la seva vida. Quan som nens tot és il·lusió; els llums dels carrers ens semblen estels, l'ambient que ens envolta ens encisa, la idea que arribi la nit màgica de Nadal i després la de Reis és com si estiguéssim en un somni del qual no volem despertar mai. A partir de l'adolescència, poc a poc, anem veient la realitat d'una altra manera, més festiva que no pas onírica, més consumista i egoïsta que no pas altruïsta i desinteressada, i finalment, despertem del somni per adonar-nos que el temps només agreuja la nostra percepció, fins i tot fent-nos sentir deprimits o amb melangia d'un passat millor. I el moment encara s'agreuja més si tenim la mancança d'algun ésser estimat que ja no hi és amb nosaltres, i ens agradaria tornar a ser nens per no sentir cap contaminació externa que ens desperti del nostre meravellós somni.”, Dimarts, 2 de desembre del 2014, El Periódico.⁶⁷

Finalment, la Maribel Sánchez Bas de Barcelona recorda vells temps i com han canviat amb *El sentimiento perdido*.

“Cuando yo era niña, la Navidad era el momento de ilusión, de juntarse toda la familia y de que cada uno aportara lo que pudiera, porque lo importante era reunirse y celebrarlo con alegría e ilusión. Ahora, aparte de faltar bastante gente a la que amabas, ya no es lo mismo. Muchas veces se celebra por compromiso, con el tiempo justo, y se acabó. Se mantiene lo de hacer regalos porque te machacan continuamente con la publicidad. Todo consumismo puro y duro. Pero el verdadero sentimiento de la Navidad se ha perdido.”, Dilluns, 1 de desembre del 2014, El Periódico.⁶⁸

⁶⁶ El Periódico, o. c. (nota 63)

⁶⁷ El Periódico, o. c. (nota 63)

⁶⁸ El Periódico, o. c. (nota 63)

Dins d'aquesta bibliografia hauríem d'incloure diferents articles apareguts a la revista *Valors*, que ens han dut a alguns contactes de les persones entrevistades, però que creiem suficientment explicats en el propi documental i no les transcrivim per no repetir-nos. També hem trobat àudios de programes a la ràdio que reflexionen sobre el Nadal i que hem fet servir per a la planificació del treball.

7. Disseny de Producció i Direcció

7.1. Disseny de Producció

El documental *Avui no és Nadal*, és un projecte de baix pressupost, amb material tècnic propi i sense divisió de càrrecs ja que sols treballava una persona en el projecte. Aquesta etapa del treball va requerir molt temps i atenció per no desaprofitar situacions o prendre decisions equivocades, que ens allunyessin de la idea original.

El documental està dirigit a tots els públics, amb l'objectiu de fer reflexionar l'espectador amb el tema que exposa. La seva durada total és d'aproximadament una hora.

El més important va ser l'elaboració del pla de producció, de Setembre a Juny. La gran quantitat d'actes que es duïen a terme per Nadal havien de constar per tal de quadrar rodatges i no perdre'ns cap acte que ens pogués servir pel muntatge. Vàrem intentar no estancar-nos en el nostre lloc de residència sinó fer desplaçaments que ens permetessin tenir més riquesa d'imatges, tot i que això requeria uns costos personals elevats. Per tant, ens vam ajustar al pla de treball per tal d'optimitzar temps i desplaçaments.

La documentació també va ser un procés llarg i minuciós ja que van ser els fonaments del treball i amb el que ens basàvem per a l'exposició del tema.

L'elecció dels entrevistats va ser molt personal ja que gairebé els coneixíem a tots. Després d'establir de quins blocs parlaria el documental, vàrem fer un llistat de persones conegudes que podien oferir-nos declaracions interessants i que sabessin expressar-se amb claredat. Prèviament a les entrevistes ens vàrem reunir amb els diferents entrevistats per fer un primer contacte i exposar-los el tema que volíem tractar.

Vam experimentar la dificultat afegida de fer tantes entrevistes i sense una segona persona de suport. La gravació d'una entrevista comporta una diversitat de tasques simultànies que era complicat dur-les a terme sense desatendre l'entrevistat. Per aquest motiu, el material utilitzat va ser limitat. Quan en són dos, les tasques estan més repartides i un es pot centrar exclusivament del so i la imatge, mentre que l'altre entrevista i es centra en aprofundir en el tema amb l'entrevistat.

No hi va haver una preparació de localitzacions adequada per desenvolupar les entrevistes ja que, com hem esmentat, n’hi havia una gran quantitat i no tots els entrevistats tenien facilitat o disponibilitat per a desplaçar-se fins a un punt condicionat. Per aquest motiu, nosaltres ens desplaçàvem on ens convocaven i realitzàvem les entrevistes *in situ*, això sí, tenint cura dels detalls: Per exemple, ens vàrem desplaçar fins al despatx del sociòleg Salvador Cardús a la Universitat Autònoma de Barcelona i li vàrem fer la entrevista amb el fons de la seva biblioteca personal. En el cas del sociòleg Gerard Coll, també ens vàrem desplaçar al seu despatx a la Universitat de Vic i vàrem fer una elecció semblant ja que creiem adient aquest rerefons.

Hi va haver molts rodatsges i molt material. Ens basàvem amb la recomanació de “*millor que sobri que no falti*”, i una mica a contrarellotge, ja que havia de ser rodat en un període concret. Durant mesos vàrem recollir grans quantitats de material i això va augmentar la nostra feina a la fase de post-producció, però també teníem la seguretat que no ens mancarien recursos. Posteriorment, aquesta gran acumulació de material va fer-nos prendre decisions difícils pel que fa a l’eliminació i classificació, i per aquest motiu hi ha alguns dels participants que no fan cap aparició al producte final.

Respecte la part tècnica del so, ens vam basar amb obres de domini públic amb *Creative Commons*, ja que vam trobar unes melodies que s’ajustaven a les nostres necessitats i complementaven les cançons que ja teníem gravades cantades en directe.

A continuació un desglossament de les necessitats de producció que s’han tingut en compte per aquest documental:

	NECESSITATS DE PRODUCCIÓ
<i>IMATGES DE RECURS</i>	- MENJADORS DE SANT JOAQUIM (dinar reis Càrites) - COMERÇOS MATARÓ (cereria, celler, floristeria, joguines, pastisseria) - CREU ROJA (dinar de gent gran Nadal) - CREU ROJA (recollida de joguines) - FIRES DE NADAL (Granollers / Mataró / Olot / Barcelona) - LLUMS NADAL (Mataró / Barcelona / Olot) - ÀPAT SANT ESTEVE (família particular) - CONCERT (Coral Primavera per la Pau) - PESSEBRES (procés d’elaboració) - PASTORETS de Marata

	- PESSEBRE VIVENT (La torreta + foguera pessebre vivent Santa Agnès de Malanyanes) - REIS MATARÓ (patges reials + cavalcada)															
COL·LABORADORS	-JACINT TORRENTS, Antropòleg UVIC -BISBE JOAN GODAYOL, Bisbe emèrit -NENS I NENES (x4) -GENT GRAN (x7) -CELLER MONTSERRAT -EL JONC FLORISTERIA -CERERIA EL CAFÈ -BOMBONERIA OMS -JOGUINES SOMNIS MATARÓ -JORDINA GUAL, coordinadora Creu Roja -VOLUNTÀRIS CREU ROJA (x2) -SOR MARIA TERESA PILAR, Càrites -VOLUNTÀRIS CÀRITES (x3) - MOSSEN JORDI CUSSÓ, Barcelona - J.MOLA (PESEBRISTA) -J.CODINA (PESEBRISTA) - CAROL GONZÀLEZ, Psicòloga - SALVADOR CARDÚS, Sociòleg UAB - GERARD COLL, Sociòleg UVIC - JOAN FERRER, Teòleg UDG - ISABEL GARCIA, Professora Institut Blanes															
DESPLAÇAMENTS	<table border="1" data-bbox="522 1467 1297 1879"> <thead> <tr> <th>POBLACIONS</th> <th>Nº DESPLAÇAMENTS</th> <th>Nº ENTREVISTES</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>BARCELONA</td> <td>5</td> <td>2</td> </tr> <tr> <td>PINEDA</td> <td>1</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>BLANES</td> <td>1</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>OLOT</td> <td>1</td> <td>0</td> </tr> </tbody> </table>	POBLACIONS	Nº DESPLAÇAMENTS	Nº ENTREVISTES	BARCELONA	5	2	PINEDA	1	1	BLANES	1	1	OLOT	1	0
POBLACIONS	Nº DESPLAÇAMENTS	Nº ENTREVISTES														
BARCELONA	5	2														
PINEDA	1	1														
BLANES	1	1														
OLOT	1	0														

	UAB	1	1
	MATARÓ	19	22
	VIC	3	2
	BEGUES	1	3
	GRANOLLERS	2	0
	MARATA	1	0
	STA. AGNÈS DE MALANYANES	1	0
	LA TORRETA	1	0
MATERIAL TÈCNIC	TIPUS	QUANTITAT	MATERIAL
	GRAVACIÓ	1	-Càmera <i>NIKON D7000</i> , de propietat
		1	- Trípod de lleuger
		1	- <i>Objectiu gran angular 28 mm</i>
		1	- <i>Teleobjectiu 200 mm</i>
		1	- <i>Objectiu fixe obertura 1,4 de 50 mm</i>
		1	- <i>Objectiu Macro 90 mm.</i>

	SO	1	-Gravadora de so pròpia
	PROGRAMES: <i>Adobe Premiere CS6</i> <i>After Effects CS5</i> <i>Audacity</i>		
DIETES	Esmorzar, Dinar i Berenars. Café, té d'entrevistador i entrevistats.		

7.2. Pla de Treball

PLANIFICACIÓ GENERAL:

PRE- PRODUCCIÓ	SETEMBRE 2014
	OCTUBRE 2014
	NOVEMBRE 2014
PRODUCCIÓ	DESEMBRE 2014
	GENER 2015
	FEBRER 2015
POST- PRODUCCIÓ	MARÇ 2015
	ABRIL 2015
	MAIG 2015
ENTREGA	01.06.2015

PLANIFICACIÓ MENSUAL:

-ANY 2014 -

JUNY	
26.06.2014	TUTORIA (I) – Exposar el tema i decidir la línia d’investigació del treball
SETEMBRE	
16.09.2014	TUTORIA (II) – Adjudicació tutora, inici treball de camp
18.09.2014	Rodatge Pessebristes Mataró (fase idear i construcció)
23.09.2014	Rodatge Pessebristes Mataró (fase idear i construcció)
OCTUBRE	
13.10.2014	Rodatge Pessebristes Mataró (fase de guix i <i>porexpan</i>)
23.10.2014	TUTORIA (III)- Referents i selecció entrevistats
NOVEMBRE	
01.11.2014	Rodatge instal·lació enllumenat Mataró
06.11.2014	Rodatge Pessebristes Mataró (fase pintura i profunditat)
18.11.2014	Rodatge Pessebristes Mataró (fase figures i muntatge exposició)
22.11.2014	Rodatge enllumenat Barcelona (Plaça Catalunya, Passeig de Gràcia, Gran Via, etc.)
26.11.2014	TUTORIA (IV) - Treball de camp, enfoc suïcidi, idees principals
29.11.2014	Rodatge Pessebristes Mataró (exposició de cara el públic)
DESEMBRE	
01.12.2014	Rodatge llums Mataró (Carrers i parades fira de nadal plaça santa Anna (part I))
02.12.2014	TREBALL DE CAMP - CREU ROJA , primer contacte, reunió amb la Jordina Gual
03.12.2014	TREBALL DE CAMP – CÀRITES, primer contacte, reunió amb Sor Pilar Pila

DESEMBRE	
04.12.2014	Rodatge llums i decoracions Vic (Plaça major i voltants)
05.12.2014	TREBALL DE CAMP - Gerard Coll (sociòleg), primer contacte
06.12.2014	Rodatge fira de nadal a Olot (fira i decoracions nadal + TIÓ gegant + caramelles espontànies al carrer)
08.12.2014	Rodatge fira nadal Mataró (Carrers i parades fira de nadal plaça santa Anna (part II))
10.12.2014	Rodatge dinar gent gran Creu Roja (àpat + entrevistes gent gran)
11.12.2014	Rodatge llums i decoració Barcelona (Plaça Catalunya i voltants amb trípode)
16.12.2014	TREBALL DE CAMP- Jordi Cussó (rector), primer contacte, reunió a la parròquia Crist redemptor Barcelona
17.12.2014	Rodatge parades nadal Mataró (Carrers i parades fira de nadal plaça santa Anna (part III))
18.12.2014	Rodatge llums i fira Granollers (Carrers varis i Plaça Porxada)
19.12.2014	Rodatge fira Santa Llúcia Barcelona TREBALL DE CAMP- Bisbe Godayol, primer contacte (bar Barcelona)
20.12.2014	Rodatge pessebre vivent Santa Agnès de Malanyanes (Foguera, església i pessebre vivent)
21.12.2014	Rodatge concert pel nadal Coral Primavera per la Pau (assaig i concert) Rodatge pessebre vivent LA TORRETA (seguiment pessebre vivent de La Torreতা (musical))
24.12.2014	Rodatge tió (Begues) - Família Sebastià (cagar el tió, regals, pessebre)
25.12.2014	Rodatge Nadal (dinar amb família) - Família Sebastià (casa, menjar, cagar tió, regals, cuinar, dinar, menjar, versos Nadal)
26.12.2014	Rodatge Sant Esteve (dinar amb família) - Família Aymerich (casa, menjar, cagar tió, regals, cuinar, dinar, menjar, versos Nadal)
27.12.2014	Rodatge Pastorets Marata (Preparació (maquillatge), darrere l'escenari (apuntador), davant l'escenari (públic))

DESEMBRE	
29.12.2014	Rodatge botiguers Mataró Entrevistes definitives - Cereria Enric
30.12.2014	Rodatge recollida de joguines Creu Roja (Selecció famílies, selecció joguines, classificació joguines, empaquetar, entrega lots) Entrevista definitiva- Jordina Gual

- ANY 2015 -

GENER	
04.01.2015	Rodatge patges reial (Nens i Nenes donant la carta als patges Plaça Santa Anna Mataró (Matí i Tarda))
05.01.2015	Rodatge cavalcada reis (carrosses + discurs reis Mataró)
06.01.2015	Rodatge dia reis (Regals + dinar Càrites Menjadors de Sant Joaquim + regals gent pobre dinar rei sor pilar)
07.01.2015	Rodatge botiguers (consumisme) Entrevistes definitives - Eulàlia floristeria i Natividad Somins Joguines i Celler Vi Montserrat
10.01.2015	Rodatge botiguers (consumisme) Entrevista definitiva – Rosa pastisseria uñó
12.01.2015	TUTORIA (V)- memòria i comentaris fase producció
15.01.2015	Rodatge botiguers (consumisme) Entrevista definitiva – Pilar bomboneria oms
27.01.2015	Entrevista definitiva - Teòleg - Joan Ferrer (UDG) Entrevista definitiva - Bisbe Joan Godayol (Ayaviri, missioner)

GENER	
28.01.2015	Entrevistes definitives - Pessebristes Mola i Codina
29.01.2015	Entrevista - Càrites - Sor Teresa Pilar Entrevista definitiva - Sociòleg – Gerard Coll (UVIC)
FEBRER	
07.02.2015	Rodatge Càrites Germanes de la Caritat (Càrites) Menjador de St. Joaquim (Mataró) Entrevista definitiva - Sor Pilar Entrevista Sor Pilar
11.02.2015	Entrevista definitiva - Sociòleg – Salvador Cardús (UAB)
12.02.2015	Entrevista definitiva - Antropòleg – Jacint Torrents (UVIC)
18.02.2015	TUTORIA ROSA (VI - SKYPE) – Revisió memòria i inici Muntatge
20.02.2015	MUNTATGE - 1r esborrany (buidatge)
24.02.2015	Entrevista definitiva - Psicòloga - Carol González
27.02.2015	Entrevista - ENRIC BENAVENT (fallada)
28.02.2015	MUNTATGE - 2n esborrany de (buidatge entrevistes quatre experts)
MARÇ	
01.03.2015	Entrevistes definitives – nens i nenes (Begues)
03.03.2015	Entrevista definitiva – Rector - Jordi Cussó
07.03.2015	MUNTATGE - 3r esborrany (editat per blocs)
11.03.2015	TUTORIA (VII - SKYPE)- Comentaris muntatge i revisió memòria
15.03.2015	MUNTATGE – 4t esborrany (editat per blocs + correccions)
18.03.2015	TUTORIA (VIII - SKYPE)- Comentaris muntatge i revisió memòria
21.03.2015	MUNTATGE – 5é esborrany (editat per blocs + correccions)

MARÇ	
26.08.2015	TUTORIA PRESENCIAL (IX)- Comentarís muntatge
28.03.2015	Entrevista definitiva – Professora – Isabel García
ABRIL	
12.04.2015	MUNTATGE – 6é esborrany (editat per blocs + correccions)
18.04.2015	MUNTATGE – 7é esborrany (agrupació de blocs en un sol projecte)
25.04.2015	MUNTATGE – 8é esborrany (correccions i afegits)
MAIG	
02.05.2015	MUNTATGE – 9é esborrany (correccions i afegits)
05.05.2015	MUNTATGE – 10é esborrany (correccions i afegits)
11.05.2015	MUNTATGE – 11é esborrany (correccions i afegits)
15.05.2015	TUTORIA (X - SKYPE)
20.05.2015	Rodatge fabricació neules Can Graupera Mataró MUNTATGE – 12é esborrany (correccions i afegits)
22.05.2015	TUTORIA (XI- SKYPE)
24.05.2015	MUNTATGE – 13é esborrany (correccions)
27.05.2015	MUNTATGE – 14é esborrany (correccions)
29.05.2015	TUTORIA (XII – SKYPE) MUNTATGE – 15é, FINAL!
JUNY	
01.06.2015	Entrega final Treball de Final de Grau
05.06.2015	Preparació presentació

JUNY	
09.06.2015	Preparació presentació (TUTORIA)
12.06.2015	Preparació presentació
14.06.2015	Preparació presentació (TUTORIA)
17.06.2015	Preparació presentació
19.06.2015	Preparació presentació (TUTORIA)
22.06.2015	Inici període presentacions
JULIOL	
03.07.2015	Fi període presentacions

7.3. Previsió de despeses

Partides del pressupost

COST PARTIDA DE MATERIAL TÈCNIC				
Descripció	Unitats	Cost/Unitat	Nº de dies	Total
Càmera <i>NIKON D7000</i>	1	EQUIP PRÒPI	8 MESOS	0€
Trípode	1	40€/unitat	8 MESOS	40€
Objectiu gran angular 28 mm	1		8 MESOS	0€
Teleobjectiu 200 mm	1	EQUIP PRÒPI	8 MESOS	0€
Objectiu fixe 1,4 de 50 mm	1	EQUIP PRÒPI	8 MESOS	0€
Objectiu Macro 90 mm.	1	EQUIP PRÒPI	8 MESOS	0€
Gravadora de so	1	EQUIP PRÒPI	8 MESOS	0€

TOTAL	40€

COST PARTIDA DE MATERIAL FUNGIBLE			
Descripció	Unitats	Cost/Unitat	Total
Targeta de memòria càmera	2	10€/unitat	20€
DVD	1	13€/unitat	13€
Pen Drive	2	6€/unitat	12€
Memòria externa	1	183€/unitat	183€
Piles	2	3,95€/unitat	7,90€
<i>Audacity</i>	1	GRATUÏT	0€
<i>After Effects CS5</i>	1	DEMO	0€
<i>Adobe Premiere CS6</i>	1	DEMO	0€

TOTAL	235,90€

COST PARTIDA

Descripció	Unitats	Cost/Unitat	Total
Dietes	15	8€/unitat	120€
<i>Desplaçaments:</i>			
MATARÓ-BCN-MATARÓ	5	4,10€/unitat	41€
MATARÓ-PINEDA-MATARÓ	1	2,50€/unitat	5€
MATARÓ-BLANES-MATARÓ	1	3,40€/unitat	6,80€
MATARÓ-VIC-MATARÓ	3	7,10€/unitat	42,60€
MATARÓ-OLOT-MATARÓ	1	16,24€/unitat	32,48€
MATARÓ-UAB-MATARÓ	1	4,95€/unitat	9,90€
MATARÓ	32	9,95€/unitat	39,80€
MATARÓ-BEGUES-MATARÓ	1	12€/unitat	24€
MATARÓ-GRANOLLERS-MATARÓ	2	3€/unitat	12€
MATARÓ-STA.AGNÈS	1	2,15€/unitat	4,30€
MALANYANES- MATARÓ			
MATARÓ-TORRETA-MATARÓ	1	3€/unitat	6€
MATARÓ-MARATA-MATARÓ	1	4,94€/unitat	9,88€
Trucades	30	1cent€/minut	150€
Bolígrafs	1	10€/unitat	10€
Paper	2	13,46€/unitat	26,92€
Tinta impressora	4	14€/unitat	56€
Llibreta	1	8,16€/unitat	8'16€

TOTAL	604,84€

Cost partida de material tècnic	40€	
Cost partida de material fungible	235,90€	
Cost partida varis	604,84€	
	SUBTOTAL	880,74€

5% d'imprevistos	44,04	
	TOTAL	924,78€

7.4. Disseny de la Direcció / Estil Visual

En el disseny de Direcció ens vàrem centrar en desenvolupar i posar en pràctica tots aquells coneixements que havíem adquirit durant la carrera i que havíem pogut veure i utilitzar en pràctiques.

Primerament vam decidir quin era el centre d'interès del nostre treball i a partir d'aquí, vam exposar el tema, buscant continguts i qüestions que ens ajudessin a aprofundir, i trobar tant la part més positiva com la més conflictiva.

Hem fet que fos un documental proper i familiar, amb les localitzacions de les entrevistes, i el clima que les envolta. Ha sigut de molta ajuda el fet de conèixer amb anterioritat els entrevistats.

Al fer les entrevistes vam seguir les pautes establertes, que estipulen que l'aire ha de quedar a la part contrària d'on la persona parla, mai ha de mirar a càmera, però intentant que la mirada no s'escapi. I el lloc ha de ser silenciós i el més buit possible per evitar distraccions de l'entrevistat i sons no desitjats.

Per aconseguir que l'entrevistat es comportés amb naturalitat i s'expressés amb facilitat, ens dirigíem a ell amb respecte i simpatia. Durant l'entrevista manteníem el contacte visual per tenir complicitat. El més important era que l'entrevistador, estigués amb un posat natural per aconseguir transmetre aquesta actitud i fer l'entrevista més natural i espontània.

L'estètica de les entrevistes van ser totes iguals. L'enquadrament del personatge en un lateral de la pantalla i que la seva mirada dirigint-se cap a l'altre costat per omplir l'espai buit. L'entrevistador es va col·locar a un costat de la càmera i ambdós miraven cap al seu sentit, deixant així una part d'*aire* justificada.

Cada entrevistat va ser un repte i de cada entrevista vàrem aprendre de l'anterior. El moviment dels personatges i la gesticulació a vegades eren un problema difícil de resoldre tot i que s'ha fet segons les pautes.

Vàrem realitzar aquest tipus d'entrevista perquè és un estil en el que l'entrevistat queda natural a l'hora de parlar i alhora es pretén que deixi de pensar en la càmera que l'està gravant i allunyar la pressió que podria tenir per aquest element.

Les entrevistes eren preparades amb anterioritat i dirigides segons el perfil de l'entrevistat i la seva especialitat. Les preguntes eren el més objectives possible per no condicionar els entrevistats, i sobretot, procurant no incloure o deixar entreveure la nostra opinió personal, condicionant la resposta.

També la part de les *imatges de recurs* va ser molt important, sobretot pel disseny de direcció, ja que hi havia molts actes arreu de Catalunya i no era possible assistir a tots. Per aquest motiu es va haver de fer una tria important dels més propers i significatius.

PART TÈCNICA

El ritme del documental l'hem aconseguit amb la diversitat d'imatges que hem anat gravant i que, intercalades amb les entrevistes, fan fluir la part visual i donen ritme al muntatge. La música, al seu torn, també crea dinamisme i ritme al documental, i, a la vegada, ens està donant un missatge amb les seves lletres o melodies.

El muntatge dut a terme és de tipus *continuo* ja que intercala entrevistes i imatges que tenen relació amb allò del que estan parlant els entrevistats. El fet de combinar imatges ajuda a que l'espectador descansi la vista i enriqueix l'entrevista amb els missatges que duen aquestes.

Hem pres la decisió d'aprofitar els sons naturals de la Coral Primavera per la Pau ja que era un bon recurs per a donar realisme al documental, tot i les evidents manques de qualitat de so. D'altra banda, tampoc hem volgut atapeir el documental de música i a vegades hem optat pel *so ambient* que acompanyava cada moment.

També hem pres la decisió de no incloure una *veu en off* que narrés els fets sinó que fos a través de *cyrons* i dels propis entrevistats, que, entrellaçats, expliquessin el tema donant els seus punts de vista.

L'equip utilitzat va ser propi degut a les èpoques que gravava, i per tant, no vàrem poder disposar de *petaca* per a fer una entrevista professional. El so el vàrem enregistrar amb la mateixa càmera i com a suplement també vàrem enregistrar les entrevistes amb una gravadora, per assegurar captar bé el so.

Aquest punt va ser, de la part tècnica, el que més problemes ens va donar, ja que, com hem esmentat anteriorment, era sola fent l'entrevista i hi havia quatre tasques per desenvolupar en un mateix moment i no era possible arribar a tot.

Els *cyrons* del documental els vàrem decidir fer nosaltres amb el programa *After effects*, aprofitant els coneixements adquirits a l'assignatura que cursàvem simultàniament amb l'elaboració del treball. Els gràfics són simples però els hem pogut elaborar al nostre gust i amb la temàtica que confereix el documental. Al seu torn, els crèdits també els hem elaborat amb aquesta tècnica, tot i que finalment no els hem utilitzats. Els crèdits repassaven diferents elements del Nadal, que avui en dia utilitzem, ja sigui l'arbre de Nadal, les boles, les volves de neu, o la creació del pessebre. Finalment hem optat fer-los simples en forma de llistat, adaptant-nos a l'esperit del documental.

7.5. Referents

Prèviament a la realització del meu documental vàrem fer una recerca de referents útils pel nostre treball, que ens donessin idees i d'on poder extreure idees positives per a incloure en el documental, i d'altres recursos que no ens interessien.

De la visualització del documental ***Ciutat Morta*** en vam extreure moltes idees, tant per estètica com els continguts. *Ciutat Morta* és un documental dirigit per Xavier Artigas i Xapo Ortega, que explica els fets que van succeir a Barcelona el 4 de Febrer de l'any 2006. Segons diu la ressenya del documental emès a TV3 vuit anys després: “Aquest documental ens mostra una acció de desobediència amb un fort contingut simbòlic i un gran impacte mediàtic que va buscar, a través de la història de la Patricia, donar a conèixer l'altra cara de Barcelona, la ciutat morta.”⁶⁹

Referint-nos al títol del documental, *Ciutat Morta* transmet un missatge molt fosc, en canvi en el nostre documental, el títol *Avui no és Nadal*, vol reflectir un missatge més simbòlic.

Respecte l'estètica del documental es pot observar un punt de vista *coral* que inclou tant experts com víctimes dels fets. La uniformització del rerefons de les entrevistes que és igual per a tots (neutre), iguala els personatges sigui quin sigui el seu càrrec, estatus social, procedència, etc. Encara que sigui un fons lineal, el color triat juga amb el títol del documental, i per tant, sense notar-ho ens informa de la foscor i el drama que reflexa. Cada participant és presentat a través d'un *cyron* a l'inici de la seva intervenció.

⁶⁹ ORRIT, Oskar (2015). *Ciutat Morta* [en línia] <https://www.youtube.com/watch?v=Wjwx9DBkYPS>

D'aquesta primera part estètica hem volgut incloure en el nostre documental el punt de vista *coral*, ja que hem trobat molt interessant el fet que els propis personatges expliquin el tema tractat. I també hem inclòs la presentació dels personatges amb *cyrons*.

Respecte el fons de les entrevistes, al haver-hi tants participants, sols hem agafat la idea d'informar sobre els entrevistats però sense igualar la seva condició. Així que hem intentat que els fons donessin informació sobre la persona entrevistada.

Moltes de les imatges que apareixen a *Ciutat Morta* són *imatges d'arxiu*, com són les notícies del canal 3/24 o bé vídeos clau, que fan evolucionar el cas que estan tractant. També hi ha moltes imatges gravades amb *càmera en mà*. Les diferents localitzacions que mostren en el documental són justificades, escenificant les diferents etapes de les reivindicacions i insistint molt en el ressò que ha tingut aquest en la societat.

En el nostre documental hem inclòs la idea de gravar *càmera en mà* en certs moments que era necessari, però en cap cas hem fet ús d'*imatges d'arxiu*. Totes les imatges són gravades del Nadal del 2014.

A *Ciutat Morta* hi ha una estructura clara, i la narració avança a mida que van aportant nova informació al cas i noves trames o conflictes entren en joc. L'evolució del documental s'explica a través de la història i a mida que avancen els successos amb més proves.

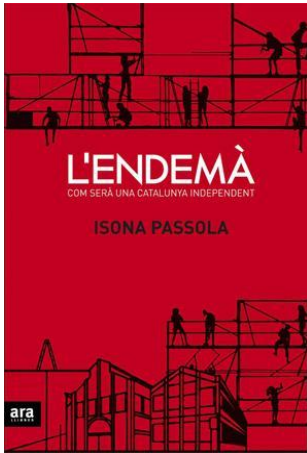
Hi ha un fil conductor al llarg del documental que fa de nexa entre blocs. Aquest són els relats que va escriure la protagonista a la presó i que ara, un cop morta, els llegeix una amiga seva. A vegades apareixen amb imatge i d'altres els narra en *veu en off*.

Parlant de continguts, en el documental *Avui no és Nadal*, hem volgut seguir la idea d'una estructura clara, organitzant els blocs que volíem exposar del nostre tema de tal manera que tinguessin continuïtat entre ells. Tot i que ens agradava el concepte de nexa entre blocs, no està clar que el nostre documental sigui estrictament denúncia com el de *Ciutat Morta*.

Finalment, la naturalitat és un element clau per a la narració de *Ciutat Morta*, ja que transmet sentiments de ràbia i impotència a l'espectador a través dels entrevistats i les seves declaracions. També, un factor molt positiu per a aquest efecte és el llenguatge utilitzat, molt col·loquial i proper a tots els públics.

Ciutat Morta aprofita molts moments de la narració per posar rètols i a través del text explicar fragments de la narració. Aquestes aturades dedicades a la lectura fan mantenir el suspens de la trama.

En el nostre documental hem volgut aconseguir també aquesta complicitat amb l'entrevistat i hem optat per la narració seguida dels participants sense retolació que servís de respir entre blocs. En canvi, hem utilitzat música i imatges per a pausar la narració quan interessava.

Un segon documental de referència ha sigut **L'endemà** d'Isona Passola. Aquest documental tracta: *“El dret a decidir és un fet. Però decidim fer què? Com ha de ser el nou estat de Catalunya? I com es pot relacionar amb Espanya d’igual a igual?”*⁷⁰

La narració té un fil conductor teatral. Una parella que es volen separar, un representa Espanya i l'altre Catalunya. I a partir d'aquest fil conductor hi ha diferents experts que opinen, per blocs, sobre el nou país que ha de ser Catalunya.

El fons dels entrevistats és lineal, tot i que varien de posició en un mateix espai. Hi ha una representació simbòlica de construcció d'una façana d'obra que també es mostra repetidament per dividir els diferents temes que tracten, i una música pròpia al llarg del documental.

Totes les imatges que surten en aquest documental tenen una raó de ser, és a dir, que expliquen o donen informació necessària per a l'evolució d'aquest. Per exemple, el teatre de la història de Catalunya o bé escenes dels joves. El documental té ritme ja que intercala diferents declaracions amb la narració de ficció.

⁷⁰ CCMA.CAT (2014). *L'endemà* [en línia] <http://www.ccma.cat/tv3/alcarta/Pellicula/Lendema/video/5404231/>

Nosaltres en el documental *Avui no és Nadal*, també hem fet un recull d'imatges simbòliques o representatives de la festa, de tal manera que es pot observar la gran quantitat d'activitats que es duen a terme per Nadal. També hem cercat experts que ens parlessin de la festa per donar més fonament i veracitat a la informació que exposàvem.

Val a dir, que *L'endemà* es un documental pensat per a tots els públics, sobretot per un públic jove que pugui entendre d'una manera fàcil allò que expliquen. Els entrevistats fan ús d'un vocabulari molt proper a l'espectador i a la vegada es veu reforçat per diferents escenes dels joves actors ja sigui a partir del joc o en una situació quotidiana.

Aquest requisit l'hem trobat essencial per al nostre documental: Que pogués ser una obra que arribi a tots els públics, a l'abast de tothom, i fàcil d'entendre.

Un altre documental que hem pres com a referent s'anomena *Demà Moriré* de Justin Webster. La sinopsi d'aquest documental explica: *“El maig del 2009 Rodrigo Rosenberg, un advocat adinerat i respectat, va ser assassinat a trets mentre feia un passeig en bicicleta. Res en especial a Guatemala, un país desbordat pel tràfic de drogues i on les atrocitats de la guerra civil encara no han rebut el seu judici corresponent. El 97% dels assassinats no es resolen mai. Però hi ha un petit detall que desencadena la història d'aquest “thriller” documental: Rosenberg sabia per avançat que moriria.”*⁷¹

El documental comença amb el vídeo que va penjar Rodrigo al *YouTube* abans de morir amb les següents paraules: *“Bona tarda, el meu nom és Rodrigo Rosenberg Manzan i lamentablement si vostè està mirant o escoltant aquest missatge és perquè seré assassinat.”*

A partir d'aquestes declaracions es desencadena la trama del documental. Ell mateix en el vídeo ja fa supòsits del qui ha sigut el seu assassí, el president del moment a Guatemala. El vídeo corre per la xarxa amb gran rapidesa i es fan mobilitzacions vers aquesta gran injustícia. Això fa moure les Nacions Unides, que comencen a investigar la corrupció a Guatemala.

⁷¹ CCMA.CAT (2014) *Demà Moriré* [en línia] <http://blogs.ccma.cat/senseficcio.php?itemid=54255>

Aquest documental té ritme i evoluciona degut al degoteig d'informació sobre el cas, i a la vegada, les declaracions que van donant els entrevistats. En algun moment l'aparició sorpresa d'algun entrevistat també et va apropant a la víctima i a entendre la història des de fora cap endins, des de la premsa fins a la família.

La narrativa presenta diferents girs. El primer vídeo ja atrapa l'espectador ja que impacta allò que rebel·la. I a partir d'aquest fet l'espectador demana més. Podem dir, doncs, que el documental comença amb molta força.

El tema és molt clar. La narració la du des d'un segon pla el seu fill que vol saber què li ha passat al seu pare, i inicia o segueix la investigació. A partir d'aquí diferents entrevistats propers a la víctima construeixen la història. Mentrestant s'intercala el vídeo de la víctima, que és la peça clau del documental.

Referent al contingut, d'aquest documental hem volgut adoptar la idea de presentar el tema del Nadal amb una introducció inicial que sigui dinàmica per atrapar a l'espectador. Seguidament, anar destapant els diferents blocs que volem exposar sobre el tema, presentant nous personatges mentre avança el documental. També, hem volgut donar una visió íntima o propera a través de testimonis que ens expliquen les seves pròpies vivències.

Els fons de les entrevistes de *Demà Moriré*, no tenen una unitat formal. Les entrevistes s'han dut a terme en diversos espais, a jutjar pel nostre criteri, diríem que són espais propers a l'entrevistat, per assegurar la seva comoditat i naturalitat a l'hora de parlar d'aquest tema. Com bé ja hem esmentat anteriorment, aquesta ha sigut la línia que hem adoptat també al nostre documental.

Hi ha dos tipus d'imatges de recurs que utilitza el documental: d'una banda tenim *imatges d'arxiu*, recuperades dels fets i mobilitzacions populars, com bé vèiem també anteriorment amb *Ciutat Morta*; i d'altra banda, tenim la reproducció ficcionada dels passos que va fer Rodrigo anteriors a la seva mort.

El final queda obert, amb molts interrogants i, tot i que t'expliquen la resolució del cas amb rètols, hi ha moltes preguntes que queden a l'aire sense resoldre. Aquesta idea també la volem reflectir en el nostre documental: plantejem una festa i volem donar peu al debat fent incís en la penúria.

En un quart documental, amb una mirada més internacional, hem triat el conegut ***Searching for sugarman*** del director Malik Bendjelloul. Consta de dos sud-africans que volen descobrir que va passar amb el misteriós roquer dels anys setanta, Sixto Rodríguez.

Hi ha un treball de camp molt ben fet. Des del gran interrogant del qual parteixen, qui és aquest home? o Qui va ser?, fins al final de la investigació. Es feina de periodisme molt ben feta. A partir d'un fil crea una xarxa fins a trobar el final del cabdell. Tot i que la investigació a vegades decau sempre hi ha un punt de gir que la torna a revifar.

Amb aquest documental ens hem vist molt identificats ja que durant la nostra recerca, amb un tema tan ampli, quants més fils estiraves més en sortien, i semblava impossible poder acotar el tema del documental a una hora.

Les diferents entrevistes de *Searching for Sugarman* tenen una unitat formal. Totes són presentades amb uns *cyrons* i està enfocat el personatge vers el fons. Els diferents passos o etapes de la investigació es van marcant amb rètols com també els mesos de l'any que van passant fins al final d'aquesta.

Hem trobat que el fet de marcar cronològicament el procés d'investigació que duen a terme, és molt encertat per a la evolució del documental i la presa de consciència de l'espectador de la feina que ha suposat arribar fins al final, amb els alts i baixos que puguin haver patit durant el camí.

Amb aquesta representació ens hem sentit molt identificats. Però en el nostre cas, amb el tema tractat no es podia incloure una cronologia semblant, ja que és una festa que es du a terme un cop l'any en unes dates concretes.

Les imatges de recurs que utilitzen són molt variades: a vegades son dibuixos, d'altres són imatges d'arxiu dels anys 70, i d'altres imatges de l'actualitat que ens evocuen aquella època. La música que sona és del disc del mateix Sixto que explica les injustícies d'un moment històric concret.

Els quatre referents que hem analitzat en aquest apartat, documentals quasi tots ells amb una vessant crítica i de denúncia, no acaben de transmetre allò que nosaltres volem mostrar amb el nostre documental, és a dir, el contrast de la festa, amb una part trista però a la vegada, amb una altra més amable i positiva.

8. Procés de Creació

En el procés de creació hi ha diferents etapes. Tot seguit les detallem.

PREPARACIÓ

La idea d'aquest documental originàriament tenia la voluntat d'il·lustrar el procés de la creació de pessebres a l'Associació de Pessebristes de Mataró. A partir d'aquesta idea, vam fer un treball de camp i vam veure que calia un conflicte que pogués donar valor com a documental. Així doncs, vam fer una mirada retrospectiva a la tradició de fer el Pessebre, el per què i en quina època de l'any es duia a terme. I vam veure que la millor manera de tractar el tema del pessebre era fent un documental del Nadal.

Primerament, vam fer una pluja d'idees de tot allò que creiem que envoltava la festa, amb conceptes, per així posteriorment poder agrupar-los i veure quines temàtiques comprenia el Nadal. Vam començar a fer el treball de camp, buscant tots aquells elements que envoltaven la festa, i tots els àmbits en els que hi podia haver conflicte, tot desenvolupant el tema: Des de la simbologia de la festa, els sentiments que evoca i com ho viu la societat actual.

Un cop desplegat el gran ventall de possibilitats a tractar en aquest tema, vam haver d'acotar els camps i centrar-nos en aquells que més ens interessaven per definir la nostra línia de treball. Aquesta primera etapa ens va servir per conèixer i entendre amb profunditat el tema que volíem tractar, i així poder arribar a la següent etapa.

INCUBACIÓ

En aquesta etapa va caldre un llarg període de maduració del tema i moltes pluges d'idees per acabar de configurar els blocs que contindria el nostre documental. També va ser de gran ajuda comentar el llistat d'idees amb gent externa per poder complementar-la.

Seguidament, vàrem intentar connectar idees i continguts, i decidir, desordenadament, el que seria el nostre documental. Teníem clar que una part molt important havien de ser els continguts que ens podrien aportar els entrevistats que seleccionéssim.

Un cop definit el tema del documental, vàrem començar la cerca de professionals i testimonis que poguessin parlar sobre el tema. Com ja hem dit abans, aquesta cerca, s'havia de fer amb molta cura per tal de fonamentar el treball i a la vegada per construir una narració frapant a partir de les seves declaracions.

Vàrem cercar en els diferents àmbits i vàrem començar a buscar persones que enriquissin el documental des de diferents punts de vista. La cerca es va fer a vegades parlant amb coneguts i d'altres fent contacte amb gent amb el perfil òptim per a desenvolupar aquesta temàtica.

IL·LUMINACIÓ

A mida que fèiem les entrevistes el tema començava a agafar forma, i les idees començaven a entrellaçar-se entre elles. Vam poder començar a ordenar i estructurar les idees per tal de que tinguessin un sentit.

Aquesta etapa va ser una de les més canviants ja que al llarg de tot el procés havíem creat gran varietat d'estructures possibles, i finalment, ens havíem de decidir per una línia concreta. El resultat obtingut té molt poques similituds amb el gran moment d'epifania que vam viure a l'inici d'aquesta etapa.

Durant l'època de Nadal, tenint en compte que era una festa única i ens havíem d'ajustar al calendari, vàrem fer un intensiu de rodatges, gairebé cada dia, per tenir imatges de recurs del temps nadalenc, l'ambient, les fires, i cada un dels actes que es duen a terme en aquesta festa, en família o socialment.

AVALUACIÓ

Un cop recopilat tot el material va ser el moment de començar el muntatge i provar diferents estructures. A cada una de les parts o blocs que contenia el muntatge passava per una fase de control on ens qüestionàvem el seu contingut i forma.

Realment va ser molt difícil establir paràmetres entre blocs ja que sovint els continguts s'entrellaçaven.

Un cop els blocs, per separat, van tenir un sentit i van estar ben estructurats per continguts, va caldre agrupar-ho tot per fer-ne un de sol, i aquí va tornar a començar el procés de nou. Ara el que buscàvem era que tots els continguts dels blocs poguessin entrellaçar-se entre ells de tal manera que construïssin una narració. Aquesta fase també va comportar una neteja important dels continguts dels blocs, que van quedar reduïts.

També va ser important, en aquesta penúltima etapa, començar a incloure o intercalar imatges de recurs que donessin ritme i dinamisme al muntatge, i que reforcessin les pautes entre blocs.

El fet de fer tants muntatges i tantes modificacions, va requerir una mirada externa que ens pogués donar un *feedback* del documental i ens guiés en l'estructura final d'aquest i sobre possibles desviacions, amb una mirada més fresca i crítica.

IMPLEMENTACIÓ

El documental va millorar substancialment amb el *feedback* extern i ens va ajudar a veure que podíem fer un documental de denúncia trencador. Per això, vam transformar les idees inicials per convertir-les en el producte final i donar-li un nou aire que fins al moment encara no ens havíem plantejat. La reedició i l'acabament dels detalls va configurar el producte final.

Al llarg de totes les etapes hem tingut un gran suport, seguiment i guia per part de la tutora que ens ha assessorat en cada moment, i ens ha guiat a partir de material complementari. El fet de poder comptar amb una professional dels documentals ha sigut de gran ajuda en el procediment, en totes les parts, però sobretot en la part de continguts que és on teníem més material i menys visió de conjunt. Aquest assessorament ha sigut de gran importància tant pels coneixements com per les hores dedicades (més de 200 hores), entre revisions de la memòria i dels muntatges parcials que s'anaven fent.

FUTUR

El primer pas serà registrar el nostre treball a *Creative Commons* perquè se'ns reconeguin els drets d'autor de l'obra. La satisfacció de tenir una peça audiovisual pròpia de qualitat, i la possibilitat de poder vendre aquest producte a alguna xarxa de televisions locals o també poder distribuir-lo en línia. També creiem que es una bona carta de presentació de cara la vida laboral, sobretot si la presentem com una de les nostres obres més significatives.

9. Conclusions

El documental *Avui no és Nadal*, ens apropa a les diferents realitats de la festa del Nadal. L'objectiu és fer reflexionar a l'espectador, i ha condicionat la manera de treballar, les decisions de direcció i la part tècnica. Dificultats que ens ha comportat tenir clar aquest objectiu ens permeten afirmar que: Tenir una línia clara des del principi és molt important per no desviar-te de l'objectiu inicial.

Respecte dels propòsits comunicatius, gràcies als diferents punts de vista que es plantegen en el documental, aconseguim que l'espectador s'interrogui sobre el Nadal, donant-li una altra mirada a la festa, i removen diversitat de sentiments.

El contingut i els aspectes formals que ens havíem marcat en un bon principi han evolucionat, com també els propòsits comunicatius.

Dels propòsits comunicatius que ens vam fixar, hem vist com la vivència de la festa està marcada per l'experiència acumulada en etapes de la vida anterior, la situació social, i la idealització que ens podem haver fet d'aquesta festivitat.

Hi ha una part amagada però no menys important: Aquelles persones que no viuen la festa com "hauria de viure's" (alegria, família, joia, amor, etc.) i per tant, queden exclosos del cicle nadalenc i dels valors que s'hi donen.

Al llarg del projecte també hem afirmat o desmentit tot un seguit d'hipòtesis que, com a documentalistes, ens havíem formulat. A partir de les entrevistes amb els diferents experts i les realitats hem pogut desmentir hipòtesis com que el Nadal és una festa alegre plena de joia i amor, que es viu en família, i que tothom la viu igual. Perquè hem vist els testimonis i perquè hem pogut parlar amb els professionals, ara podem dir que no són veritat molts tòpics, i que tenim una realitat més propera del que ens pensem. També ho hem pogut desmentir per les vivències dels comerciants, que viuen les festes des dels seus comerços i a un ritme frenètic. Finalment, hem vist que no tothom la viu igual, ja sigui pel seu entorn desestructurat o per les creences i tradicions que celebren.

També hem pogut afirmar altres hipòtesis, com són que el Nadal gira al voltant del consumisme, que vivim en una era post-cristiana i per tant, la festa es viu de maneres molt diverses, o bé que la immigració o la vinguda de noves cultures està variant els hàbits tradicionals i enfocant-nos cap a una societat més tolerant i intercultural. Tant el rector i el

bisbe com els sociòlegs i antropòleg entrevistats, han observat aquesta societat canviant, i n'han intentat treure conclusions dels motius del succés.

L'estructura del guió inicial ha patit molts canvis. En un principi ens havíem proposat set blocs que marcarien el nostre documental. Aquests han evolucionat tant en continguts com en ordre d'aparició, i finalment han quedat reduïts a cinc blocs, més ben connectats i estructurats. Hi ha hagut alguns blocs que hem volgut potenciar més i d'altres que han quedat més amagats. L'escola i la gent gran han esdevingut temes principals del nostre documental per donar força a la idea d'una festa amb doble cara.

Si parlem dels diferents blocs que hi havia al documental, en un bon inici el bloc de consumisme havia de tenir un gran paper, també ens ho vam marcar com un propòsit comunicatiu. Finalment, ha acabat sent un bloc més breu ja que no vam aprofundir prou sobre el tema i el material que disposàvem al final donava quatre pinzellades superficials.

També hem après molt de l'organització de continguts i el procés que es du a terme en grans produccions. Tot i la planificació, hi ha tant material i és tant dens el període de rodatge, que a voltes, no sabem si hem deixat de banda algun fet important del qual després ens en penedirem.

Tot i que anteriorment hem esmentat que amb els entrevistats hi havia algun lligam o relació, també és veritat que vàrem contactar amb molts altres possibles participants de renom, que literalment "se'ns van treure del damunt".

Les diferents informacions utilitzades en les comparacions de l'apartat Informació Rellevant del Guió, han sigut de dades antigues ja que no n'existien de noves. També, com bé ja hem dit, a conseqüència dels canvis en els blocs i els continguts finals del documental, la informació que presentem sobre els suïcidis en l'època de Nadal o informacions detallades sobre la immigració, no s'han acabat d'aprofundir en el nostre treball. Tot i això, s'ha dut a terme un treball d'investigació que ens ha ajudat a descartar aquest tema en la línia o objectiu plantejat.

Podem entreveure doncs, que hi ha una gran varietat de temes i debats que no es poden englobar en un sol documental de manera extensa i detallada. Som conscients que aquest mateix tema es podria haver tractat des de diferents punts de vista i que, igualment, tots haguessin sigut prou interessants.

L'escaleta, juntament amb el muntatge de la peça audiovisual, ha patit molts canvis, i tot i que els diferents plantejaments d'estructura del documental funcionaven, no aconseguien l'impacte

que li hem donat finalment a la peça final. Hem d'agrair a la nostra tutora l'assessorament en aquests detalls i en el muntatge final que han possibilitat que el documental mantingui l'interès de l'espectador fins al *clímax* final.

Respecte a l'aportació crítica, també ha canviat molt. En un bon inici de tot en vam fer un *buidatge* i en vam extreure les idees que més ens convenien pels nostres blocs. Ara, al final del procés, hem hagut de modificar aquesta aportació crítica en base a les lectures del tema, per tal que tingués concordança amb el producte final.

La part dels gràfics ha sigut una de les parts que hem fet amb més ganes ja que era una cosa nova que acabàvem d'aprendre i en ha fet il·lusió poder experimentar fora de l'assignatura. D'altre banda, si parlem de la part tècnica, el so ens ha donat més problemes dels que suposàvem inicialment, i hem de reconèixer que ha sigut un dels punts que més ens ha costat.

Si fem una mirada retrospectiva al plantejament del nostre treball i observem el que hem obtingut, veiem que ha canviat substancialment. La importància inicial que volíem donar als pessebristes ha quedat limitada a imatges de recurs, i a altres grans blocs que ens havíem plantejat els ha passat el mateix.

Quan vam dur a terme l'apartat de referents ens vam adonar que gairebé tots els referents de documentals que havíem cercat tenien un caràcter dramàtic i de denúncia, que no compartíem amb el nostre concepte de documental. Això ens va fer veure que un documental no ha de perquè ser trist tot i que en molts observem un to melancòlic, per això nosaltres hem volgut ensenyar-ne una doble vessant.

El procés de madurar una idea és important per poder aconseguir bons resultats, i no ens hem d'estancar quan no en tenim, sinó buscar nous camins per on poder dirigir la investigació.

Amb un documental d'aquestes característiques, també ha sigut una decisió molt important la de tancar el documental amb unes conclusions o deixar-lo obert a l'espectador. El resultat que provoca és molt diferent i nosaltres volíem que fos un documental reflexiu, així que hem optat per la segona opció.

Exposar les dues parts contradictòries del Nadal ha sigut dur, sobretot a nivell de rodatge, ja que mostren una realitat per a moltes persones que potser no comparteixes i t'obliga a fer un exercici d'empatia cap aquestes persones per entendre-les i solidaritzar-te amb totes elles.

10. Bibliografia

RELIGIOSA,

ASSOCIACIÓ BÍBLICA DE CATALUNYA (2000). *Nou Testament, bíblia catalana traducció interconfessional*. Barcelona: Editorial Claret.

BOFF, Leonardo (2008). *Navidad: La humanidad y la jovialidad de Nuestro Dios*. Texas: Editorial Indo-American Press Service, 1977.

J. BORG, Marcus; CROSSAN, John Dominic (2009). *La primera Navidad, Lo que los evangelios enseñan realmente acerca del nacimiento de Jesús*. Navarra: Editorial Verbo Divino.

PIÑERO, Antonio (Març, 2012). *Jesús de Nazaret: El hombre de las cien caras, textos canónicos y apócrifos*. Madrid: Editorial EDAF.

VERMES, Geza (2007). *El nacimiento de Jesús*. Madrid: Editorial Ares y Mares.

TRADICIONAL O FOLKLÒRICA,

AMADES, Joan (1982). *Costumari Català, el curs de l'any, Vol. I i V*. Barcelona: Salvat Edicions - Edicions 62.

AMIGÓ, Joan Soler (1995). *Nadal Català*. Barcelona: Editorial Pòrtic.

CAPMANY, Aureli (1981). *Calendari de llegendes, costums i festes tradicionals catalanes, Vol. II*. Barcelona: Editorial Laia.

VIOLANT I SIMORRA, Ramon (1983). *El llibre de Nadal. Costums, creences, significat i orígens*. Barcelona: Editorial Alta Fulla.

SOCIETAT,

DELGADO, Manuel (1992). *La festa a Catalunya Avui*. Barcelona: Editorial Barcanova.

ESTRUCH, Joan; CARDÚS, Salvador (1981). *Plegar de Viure, l'estudi sobre els suïcidis*. Barcelona: Editorial llibres a l'abast, 160; Edicions 62.

EDUCATIVA,

JORDAN, Josep Antoni (1992). *L'educació multicultural*. Barcelona: Ediciones CEAC.

LUQUE, Fidel Molina (1998). *Interculturalitat i Educació, Una reflexió sociològica sobre l'acció educativa*. Lleida: Edicions universitat de Lleida.

ALTRES,

NICHOLS, BILL (2001) *Introduction to documentary*. 2nd Ed. Indiana: Ediciones Indiana University Press.

RABINGER, Michael (2005) *Dirección de Documentales*, 3^a Ed. Madrid: Ediciones Instituto Oficial de Radio y Televisión.

11. Webgrafia

AGUILERA, Gemma (2013) *El bou i la mula no son intrusos* [en línia] <http://www.tornaveu.cat/article/9500/el-bou-i-la-mula-no-son-intrusos> [Consulta: 22/12/2014]

CALVO, Lluís (1990) *Arxiu d'etnografia i folklore a Catalunya: Religiositat popular i tradicional de catalunya, les festes de l'any i la litúrgia popular, per Antoni Griera – qüestionari x, pàg.119* [en línia] <https://books.google.es/books?id=Um-uuxpyRXsC&pg=PA119&dq=ARCHIVO+DE+ETNOGRAF%C3%8DA+Y+FOLKLORE++catalunya+nadal&hl=ca&sa=X&ei=e21kVdikNMegwTTxYHQBw&ved=0CCkQ6AEwAg#v=onepage&q=ARCHIVO%20DE%20ETNOGRAF%C3%8DA%20Y%20FOLKLORE%20%20catalunya%20nadal&f=false> [Consulta: 10/03/2015]

CATALÀ, Albert (2013) *El pessebrisme davant el segle XXI* [en línia] <http://www.tornaveu.cat/article/9960/el-pessebrisme-davant-el-segle-xxi> [Consulta: 22/12/2014]

CCMA.CAT (2014). *Demà Moriré* [en línia] <http://blogs.ccma.cat/senseficcio.php?itemid=54255> [Consulta: 21/11/2014]

CCMA.CAT (2014). *L'endemà* [en línia] <http://www.ccma.cat/tv3/alcarta/Pellicula/Lendema/video/5404231/> [Consulta: 21/11/2014]

CINEFOX.TV (2012). *Searching for sugarman* [en línia] <http://cinefox.tv/searching-for-sugar-man> [Consulta: 21/11/2014]

CIRICI, Enric (2009) *Amagar les festes nadalenes* [en línia] <http://www.tornaveu.cat/article/3635/amagar-les-festes-nadalenques> [Consulta: 22/12/2014]

CRIADO, Miguel Àngel (2013) *El País: Un nuevo estudio muestra que los suicidios han aumentado tras la crisis económica* [en línia] <http://esmateria.com/2013/09/18/un-nuevo-estudio-muestra-que-los-suicidios-han-aumentado-tras-la-crisis-economica/> [Consulta: 14/04/2015]

EL PERIÓDICO (2015) *T'agrada el Nadal? Detestes el Nadal?* [en línia] <http://www.elperiodico.cat/ca/entre-tots/tema/tagrada-nadal-detestes-nadal-3970> [Consulta: 05/01/2015]

GORDO I MONTARVETA, Joan-Ramon (2012) *Caganers d'arreu i per a tots els gustos* [en línia] <http://www.tornaveu.cat/article/9455/el-caganer-trobem-caganers-arreu-i-per-a-tots-els-gustos> [Consulta: 22/12/2014]

GRANÉ, Francesc (2013) *Valors ràdio: Sant Esteve, Arquitectes de l'ànima* [en línia] <http://www.valors.org/valors-a-lalca-de-sant-esteve-arquitectures-de-lanima-de-francesc-grane/> [Consulta: 10/03/2015]

IDESCAT.CAT (2015) *Taxa immigració any 2013* [en línia] <http://www.idescat.cat/economia/inec?tc=3&id=d018> [Consulta: 11/04/2015]

IDESCAT.CAT (2015) *Centres de culte Catalunya any 2013* [en línia] <http://www.idescat.cat/pub/?id=aec&n=936> [Consulta: 11/04/2015]

INE, Instituto nacional de estadística (2012) *Defunciones según la causa de la muerte* [en línia] <http://www.ine.es/prensa/np830.pdf> [Consulta: 15/04/2015]

JOHANSON, Estman (1865) *The new path: Christmas time, n^o376 - Vol. 2, No. 6, pp. 98-104* [en línia] <http://www.jstor.org/stable/20542450> [Consulta: 17/12/2014]

LÒPEZ, Estevan (1992) *Hábitos de consumo en Navidad, la alimentación en tiempos de fiesta* [en línia] http://www.magrama.gob.es/ministerio/pags/biblioteca/revistas/pdf_DYC/DYC_1992_7_86_94.pdf [Consulta: 17/12/2014]

LLOPIS, Joan (1990) *Catalònia: Las fiestas catalanas del ciclo navideño* [en línia] <http://www.raco.cat/index.php/Catalonia/article/view/98005/161481> [Consulta: 16/12/2014]

M.GUERNSEY, Alice (1871) *The Aldine: Christmas - Vol. 4, No. 12, pp. 184-185* [en línia] <http://www.jstor.org/stable/20636157> [Consulta: 17/12/2014]

M.GUERNSEY, Alice (1873) *The Aldine: A Christmas Idyl - Vol. 6, No. 12, pp. 234-236* [en línia] <http://www.jstor.org/stable/20636670> [Consulta: 17/12/2014]

MOYA, Bienve (2012) *Quatre raons perquè m'agrada el Nadal* [en línia] <http://www.tornaveu.cat/article/9487/quatre-raons-perque-magrada-el-nadal> [Consulta: 22/12/2014]

MOYA, Bienve (2014) *Valors ràdio: “La festa és un espai d’utopia”* [en línia]
<http://www.valors.org/bienve-moya-expert-en-tradicions-populars-la-festa-es-un-espai-dutopia/> [Consulta: 10/03/2015]

OJEDA, Diego; CRUZ, Olga (2002) *Yo al ramadán y tú al carnaval: las festividades i celebraciones en la educación intercultural* [en línia]
http://pcvc.cervantes.es/ensenanza/biblioteca_ele/asele/pdf/13/13_0639.pdf
[Consulta: 16/12/2014]

ORRIT, Oskar (2015). *Ciutat Morta* [en línia]
<https://www.youtube.com/watch?v=Wjwx9DBkYPS> [Consulta: 21/11/2014]

PLAZA, Ana Marín (2013) *RTVE: Crisis y suicidio, una relación que las estadísticas aún no han reflejado en España* [en línia] <http://www.rtve.es/noticias/20130910/crisis-suicidio/745788.shtml> [Consulta: 14/04/2015]

RÍOS, Pere (2010) *El País: Los hombres se suicidan, las mujeres lo intentan* [en línia]
http://elpais.com/diario/2010/10/18/sociedad/1287352801_850215.html
[Consulta: 14/04/2015]

SALA, Eduard (2013) *Valors ràdio: el Nadal des d’un centre d’acollida per a exclosos*
[en línia] <http://www.valors.org/eduard-sala-el-nadal-des-dun-centre-dacollida-per-a-exclosos/> [Consulta: 10/03/2015]

STOCKING, J.T. (1915) *The Advocate of Peace (1894-1920): Christmas Logic - Vol. 77, No. 11, pp. 272-273* [en línia] http://www.jstor.org/stable/20667373?seq=1#page_scan_tab_contents
[Consulta: 17/12/2014]

THE ARTS AND CRAFTS COMMITTEE (1900) *The course of study: Christmas work - Vol. 1, No. 4, pp. 265-271* [en línia] <http://www.jstor.org/stable/992120> [Consulta: 17/12/2014]

THE ART WORLD (1917) *Art Crafts and the home, The hallowed Christmas time* [en línia]
<http://www.jstor.org/stable/25588251> [Consulta: 17/12/2014]

TORRALBA, Francesc (2011) *Jesucrist 2.0., el cristianisme ara i aquí* [en línia]
<http://www.francesctorralba.com/?jesucrist-20-el-cristianisme-ara-i-aqui,67>
[Consulta: 10/03/2015]

VALORS A L'ALÇA (2012) *Nadal, que hi ha rere els àpats nadalencs* [en línia]
<http://www.valors.org/els-valors-que-hi-ha-rera-els-apats-nadalencs/> [Consulta: 10/03/2015]

VALORS REVISTA (Desembre, 2012) *La il·lusió* [en línia] <http://www.valors.org/la-il%C2%B7lusio/> [Consulta: 10/03/2015]

WORKMAN, W.H. (1900) *Annual Publication of the Historical Society of Southern California and Pioneer Register, Los Angeles: Olden time Holiday Festivities - Vol. 5, No. 1, pp. 22-24* [en línia]
<http://www.jstor.org/stable/41169632> [Consulta: 17/12/2014]

12. Annex

A. Text complet del poema *La Veu del Nadal per Francesc Torralba (2002)*

El silenci obres les portes que no poden obrir les paraules.

El silenci ens permet veure el que no veuen els ulls.

El silenci ens permet meditar sobre allò que realment té sentit.

El silenci ens obre les portes a un Nadal desconegut,

a un Nadal invisible que

lluny de la cridòria

lluny de les llums

i del consum desbocat,

ens exhorta a trobar-nos amb nosaltres mateixos

i a descobrir l'eterna innocència de l'infant que encara no ha

mort sota el pes dels objectes,

de les veus i de les presses.

El silenci ens exhorta a viure el Nadal d'una altra manera.

ens exhorta a descobrir Déu en les petiteses,

ens commou i ens neguiteja,

perquè ens desemmascara

i ens sentim orfes de Déu i de Llum.

El silenci ens permet escoltar qui som i què volem ser,

ens exhorta a submergir-nos en la nostra interioritat,

a viure amb autenticitat

i a retrobar el què hi ha d'humà en nosaltres.

El silenci és un tresor per descobrir,
un viatge sense retorn,
un àmbit de trobades i de presències intangibles,
un espai on el Tu etern
em qüestiona des de les fondàries de l'ànima.
El silenci és un parèntesi en la neguitejada vida que portem,
és una pausa entre la producció i el consum,
un espai per recuperar el sentit més genuí del que significa ser home i ser dona.

Hi ha un Nadal ofegat per les veus,
hi ha un Nadal explotat pel cinisme del mercat,
hi un Nadal que ens fastigueja i ens afeixuga.
És el Nadal enllaunat que ens obliga a estar contents perquè toca.

Però en el silenci descobrim un altre Nadal,
un Nadal pur, transparent,
un Nadal que torna cíclicament dins nostre
i ens mou a donar-nos
i a viure amb plenitud la nostra vida
com si fos un instant sense temps, sense passat ni futur.

Hi ha un Nadal silent,
Un Nadal invisible que encara batega dins nostre.
És un Nadal emmordassat per la follia de les veus,
Un Nadal eclipsat que ens recorda
que hi una Veu
més enllà de les veus
que ens orienta i ens acompanya com l'estel de Natzaret.

B. Ampliació de continguts del punt 6. TEMA I APORTACIÓ CRÍTICA

LA GASTRONOMIA

Amigó fins i tot relata els costums culinàries, tot i que, com podem comprovar, no s'han mantingut.

“Antigament, per aquest temps, i en especial per les envistes de Nadal, es matava el porc. El calendari esculpit a la portalada del monestir de Ripoll representa aquest mes amb l'escena de la matança del porc (...)”⁷²

Amades dóna detalls molt específics de com era la matança del porc a les rodalies de Ripoll:

“ (...) un cop morta o dessagnada la bèstia i estesa encara damunt del llit, abans de socarrar-la i d'afaitar-la, els quatre o cinc homes que havien intervingut en la degolla de la víctima, s'agafaven de les mans i feien unes quantes voltes al seu entorn, saltant i guimbant al so de la cançó el Ball dels Cornuts.”⁷³

“La carn de bou simbolitzava Sant Lluç; la de moltó, Sant Joan; la de Gallina, Sant Pere; i la de porc, Sant Antoni abat. Hom creia que aquests sants protegien i afavorien la diada, i que guardaven, als qui menjaven olla típica de Nadal, de tot mal i desventura durant la diada.”⁷⁴

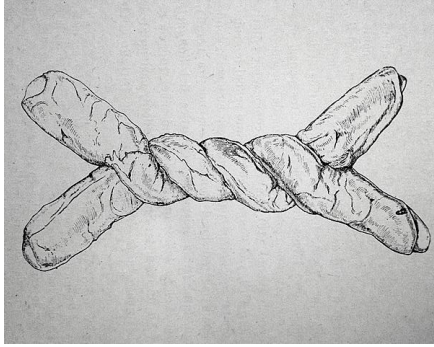
L'autor fa un extensiu recull de cançons i danses que es solien fer en aquesta època de l'any quan es trobaven la família i els amics. Algunes eren per a venerar el Sol, la Terra, les Collites, o el Temps. D'altres es feien per alegrar la festa i donar gràcies.

L'autor Amigó, recorda que per Nadal és un temps de sacrificis, o bé la matança del porc o matar el Gall. També hi ha d'altres aliments de pastisseria que són típics d'aquesta festa com són: la *Rabassa* (pastís de l'Empordà amb forma allargada i recargolada feta amb pa), El *Redort* (un pastís amb forma d'anella, típic al Pallars i a la Ribagorça), la coca, el tortell, les neules i el torró de diferents classes.

⁷² AMIGÓ, Joan Soler (1995). *Nadal Català*. Barcelona: Editorial Pòrtic, Volum V, pàg.769

⁷³ AMADES, Joan (1982). *Costumari Català, el curs de l'any, Vol. I i V*. Barcelona: Salvat Edicions - Edicions 62, Volum V, pàg.185

⁷⁴ AMADES, Joan, a. c., Volum I, pàg.169

2. Rebassa

3. Redot

Segons Simorra el dia de Nadal era un dia d'almoines, estrenes i obsequis, per a familiars, captaires, infants i orfes. També fa esment de la gastronomia que avui en dia encara mantenim:

“L'ús de les neules és antiquíssim. En l'Edat Mitjana són diversos els noms i sinònims amb què, així en llengua llatina com en romanç – diu Damias- hom designava aquesta llaminadura (...)”⁷⁵

SANTS

J. Amades detalla tots els sants que marca el calendari dels mesos de Desembre i Gener, com són sant Eloi, Sant Francesc Xavier, Santa Bibiana, Santa Bàrbara o Sant Pere de Sena. Avui en dia el costum de celebrar els sants s'ha anat perdent.

La Puríssima Concepció de Maria es celebrava amb campanades per comunicar al veïnat la joia de la festa. Segons Amades, aquesta santa és la patrona dels gremis de forners, pastissers, fideuers i adroguers que són els que treballen la pasta. Antigament era molt important però avui en dia ha perdut importància i la recordem pel pont que ens dicta el nostre calendari.

Amigó recorda aquesta festa ja que era costum que els nens i nenes passegessin pels carrers del poble o ciutat fumant pipes fetes de canyes i traient fum, “fent-se l'home”. Per això era recordada la Puríssima com la Mare de Déu Fumadora a la zona del Maresme.

SANT ESTEVE

Un cop passat el dia de Nadal, Amades recull la festa de Sant Esteve, que era un marxant de robes i anava pels pobles fent marxandatge ambulat venent vestits. I sembla ser li va fer un vestit nou a Jesús ja que creia que no podia anar amb els parracs que anava, sent qui era.

⁷⁵ VIOLANT I SIMORRA, Ramon (1983). *El llibre de Nadal. Costums, creences, significat i orígens*. Barcelona: Editorial Alta Fulla, pàg. 90

L'autor Capmany, recull el *dia dels Innocents*, que és a resultes del fet Bíblic i Històric de la Matança dels infants que es va fer a Egipte per ordre del rei per tal de matar el Messies que havia de substituir-lo, o això deia la profecia. Recordant històricament no tant llunyà, fa 80 anys:

“A la vigília, després de les dues de la tarda, circulaven els xicots pels carrers de la ciutat, penjant llufes als vestits de les dones, essent més cautelosos de posar-les a les capes dels homes, per por a rebre.”⁷⁶

Amades recull algunes de les entremaliadures més comunes en aquest dia:

“Hi havia enganyifes i entremaliadures pròpies del dia d'avui. (...) Antigament, les llufes consistien gairebé exclusivament en fulles de col. La mainada anava pels mercats demanant fulles de col a les verduleres i marmanyeres (...)”⁷⁷

Capmany diu que aquest dia de l'any li pertoca el refrany:

“El dia dels innocents tot està permès”⁷⁸

ANY NOU

El mes de Gener, segons Amades, es representa amb la figura de Noé, amb una clau en una mà i en l'altre una copa. La clau simbolitza la possibilitat d'obrir la porta que obre el nou any, mentre que la copa representa la única herència de que deixà Adam als seus descendents i també simbolitza la primera obra feta amb mà humana. Posteriorment també la podem relacionar amb la copa de Jesús en l'últim sopar o el Sant Greal.

El refrany que relaciona Amades amb aquesta data del calendari és:

“Per ninou, un pas de bou”⁷⁹

Any nou vida nova diu J. Amades. Sant Silvestre és l'últim dia de l'any, i amb ell es creia que apareixia un ésser fantàstic que posseïa tants nassos com dies té l'any, l'anomenat *l'Home dels Nassos*. Aquest personatge no sols és conegut a Barcelona i rodalies. Hi ha llegendes de com apareix o com el pots veure aquest dia de l'any ja que és molt esmunyedís, com per exemple

⁷⁶ CAPMANY, Aureli (1981). *Calendari de llegendes, costums i festes tradicionals catalanes, Vol. II*. Barcelona: Editorial Laia, pàg.140

⁷⁷ AMADES, Joan, o. c. (nota 73), Volum I, pàg.231

⁷⁸ CAPMANY, Aureli, o. c. (nota 76), pàg.140

⁷⁹ AMADES, Joan, o. c. (nota 73), Volum I, pàg.367

l'Home dels Nassos de Girona que diuen que a mitja nit apareix pel pont de pedra. Amades explica: *“Qui el vulgui veure ha de portar la camisa mullada i una canya verda a la mà.”*⁸⁰

L'última nit de l'any, coincidint amb Sant Silvestre, també és coneguda com la Nit de les Bruixes. Segons Amigó, les bruixes malèfiques s'apleguen a diferents punts de Catalunya per fer la gran assemblea de bruixes on expliquen tot el mal que han fet durant l'any, i acorden el mal que faran el proper. Sant Silvestre, doncs, és conegut com el protector de les bruixes.

Acabem el mes de Desembre amb el cap d'any, celebrat mundialment i iniciant un nou any amb el mes de Gener. Capmany ens diu que:

*“ (...) els romans, en tal dia, s'esforçaven en esborrar odis i s'obsequiaven mútuament a fi de fer més ferm l'oblit de passades rinyes.”*⁸¹

REIS

Hi ha un personatge conegut per Amades com el criat Gregori però també és anomenat en Fumera. Aquest personatge és molt especial, amb diversitat de facetes i físic però és el criat dels Reis, i s'encarrega d'explicar als reis com s'han dut els nens durant l'any i els reis fan els seus regals en conseqüència.

El dia abans de reis, s'organitzava en alguns pobles una cavalcada que simbolitzava l'arribada dels reis. Els reis duïen presents de tota mena, des de menjar (torrons, neules, lllaminadures, mató, formatge, farines de fajol), joguines de fusta o cartró, calçat, fins objectes vells oblidats per casa (en les famílies de pagès). Alguns rebien brases de carbó ja que s'havien dut malament aquell any.

CANÇONS

Simorra dedica tot un capítol a la Nit de Nadal. La defineix com una cerimònia familiar de l'encesa del tió a la llar de foc, escalfant els que l'envolten i recordant amb alegria el nen Jesús. D'aquesta tradició en deriven les fogueres de Nadal, un ritual dut a terme a moltes places dels pobles tot just havent sopat el dia 24, que després de tot el dia de dejuni, es posaven les botes.

Al voltant d'aquesta festa del Nadal hi ha moltes llegendes i supersticions. Simorra en relata algunes com la Visita de la Mare de Déu, la llegenda d'Artús, supersticions de les persones i bèsties, de les plantes, ordalies amoroses, del dimoni, entre d'altres.

⁸⁰ AMADES, Joan, o. c. (nota 73), Volum I, pàg.257

⁸¹ CAPMANY, Aureli, o. c. (nota 76), pàg.147

Com Amades, Simorra també destaca l'època d'alegria i les cançons que envoltaven la festa. Cantaven tant a casa com a missa, acompanyant els cants populars i la música amb danses rodones o balls rodons. Hi havia cançons referents al dia de la festa i al relat històric del naixement de Jesús:

*A vint-i-cinc de desembre
Fum, fum, fum
Ha nascut un minyonet
Ros i blanquet
Fill de la Verge Maria;
N'és nat en una establia
Fum, fum, fum (...) ⁸²*

D'altres es centraven en els Pastors com a protagonistes de la festa del Nadal i com van viure l'anunciament de l'àngel del Senyor:

*Pastorets de la muntanya
Que viviu amb tal rezel;
Desperteu-vos, veniu de pressa
A adorar el Rei del cel (...) ⁸³*

O també algunes que parlen de l'aparició del dimoni que en veure tal meravella no s'ho vol perdre i també hi va a veure l'infant tot i que els pastors fan la seva feina i l'escuen per vetllar pel nen Jesús:

*Allà dalt de la cova
Si n'hi ha un bon jesuset,
Cata cric, cata crac,
Que n'és nat d'una verge,
Que quasi es mort de fred.
(...)
Per lli davant passava
Un dimoni escuat,
Cata cric, cata crac,
Sentint tanta gatzara
A dintre se n'ha entrat (...) ⁸⁴*

⁸² VIOLANT I SIMORRA, Ramon, o. c. (nota 75), pàg. 110

⁸³ VIOLANT I SIMORRA, Ramon, o. c. (nota 75), pàg. 113

⁸⁴ VIOLANT I SIMORRA, Ramon, o. c. (nota 75), pàg. 120

C. GLOSSARI

A

Adobe Premiere CS6: programa d'edició.

After effects CS5: programa d'efectes especials.

Aire entrevistes: espai buit que deixes en l'enquadrament d'un entrevistat ubicat a un lateral de la pantalla.

Audacity: editor d'àudio.

B

Bolcat d'imatges: acció de passar les imatges d'un suport a l'ordinador.

C

Càmera en mà: quan una gravació és duta a terme sense cap mena de suport.

Clímax: Punt àlgid d'una narració.

Clips: eina en el món de la producció.

Creative Commons: llicència per a drets d'autor.

Cromància: ventall d'informació sobre el color.

Cyrons: tipus de retolació que s'utilitza en l'edició.

D

Decles: talls de les declaracions de les entrevistes.

F

Feedback: realimentació, o compartir preocupacions o suggeriments amb una altre persona.

I

Imatges de recurs: imatges que serveixen com a complement en un producte audiovisual.

Imatges d'arxiu: imatges pre-gravades.

In situ: en llatí, al mateix lloc.

L

Lluminància: densitat angular i superficial de flux lluminós que travessa una superfície seguint una direcció determinada

M

Mass Media: mitjà de comunicació en massa.

Muntatge continuu: quan l'espectador tingui la sensació de desenvolupament temporal i espacial, sense salts, amb naturalitat i continuïtat.

O

Off line: fora de línia.

On line: en línia.

P

Punt de vista coral: múltiples punts de vista.

S

So ambient: so natural que captem en l'enregistrament.

T

Thriller: gènere de suspens.

V

Veu en off: veu externa d'un narrador.

Y

YouTube: plataforma per compartir vídeos.

Maria Sebastià i Aymerich, 2015.

© Aquesta obra està subjecta a una llicència de [Reconeixement-NoComercial-SenseObraDerivada 4.0 Internacional de Creative Commons](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)